بەناوی خودای بەخشندە و میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

پاڵپشت بە حوکمی بڕگەی (١)ی ماددەی (٥٦) لە یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو و بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (٧٧) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، لەسەر پێشنیاری ئەنجومەنی دادوەری و لەسەر داوای ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان، پەرلەمانی کوردستان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (٧)ی ڕۆژی ٢٠٢٢/٦/٢٢ ئەم یاسایەی پەسەندکرد:

یاسای ژمارە (٥)ی ساڵی ٢٠٢٢
یاسای هەمواری پیادەکردنی یاسای چاودێری نەوجەوانان
ژمارە (٧٦)ی ساڵی ١٩٨٣ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق

ماددەی (١):

یەکەم: ماددەی (٣) و بڕگەی (یەکەم) لە ماددەی (٤٧)ی یاسای ژمارە (٧٦)ی ساڵی ١٩٨٣ یاسای چاودێریکردنی نەوجەوانان، لە هەرێم لە کاردەخرێت.

دووەم: بۆ مەبەستی حوکمەکانی ئەم یاسایە، ئەم زاراوە و دەستەواژانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریان دەگەیەنن:-

١- **نەوجەوان (حدث):** ئەوەی تەمەنی (١١) یازدە ساڵی تەواوکردبێت و (١٨) هەژدە ساڵی تەواو نەکردبێت.

٢- **منداڵ (طفل):** ئەوەی تەمەنی (١١) یازدە ساڵی تەواونەکردبێت.

٣- **مێرمنداڵ (صبي):** ئەوەی تەمەنی (١١) یازدە ساڵی تەواوکردبێت و (١٥) پازدە ساڵی تەواو نەکردبێت.

٤- **هەرزەکار (فتى):** ئەوەی تەمەنی (١٥) پازدە ساڵی تەواوکردبێت و (١٨) هەژدە ساڵی تەواو نەکردبێت.

٥- **خاوەنەکانیان:** باوک، دایک، یان ئەو کەسەیە کە منداڵ یان مێرمنداڵێکی لەژێر سایەدابێ، یان بەبڕیارێکی دادگا یەکێ لەو دووانە پەروەردە بکات.

سێیەم: هەرکەسێك لەکاتی ئەنجامدانی تاوان (جريمة)دا تەمەنی (١١) یازدە ساڵی تەواونەکردبێت، داوای سزایی لەسەر ناکرێتەوە.

ماددەی (٢) :

پیادەکردنی ماددەی (٥٤)ی یاساکە هەموار دەکرێتەوە، و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:-
دادگای نەوجەوانان پێکدێت بە سەرۆکایەتی دادوەرێك کەلانیکەم لە پۆلێنی سێیەم بێت، و دوو ئەندام یەکێکیان یاسایی و ئەوی دیکە تایبەتمەند بێت بەو زانستانەی پەیوەندیدارن بە نەوجەوانان، و خاوەن ئەزموون بن بۆ ماوەیەك کە لە (٥) پێنج ساڵ کەمتر نەبێت، دادگاکە دەڕوانێتە تاوانەکان (جنایات)، و بە سیفەتی پێداچوونەوەش بڕیارەکانی دادوەری لێکۆلینەوە بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە، یەکلایی دەکاتەوە.

ماددەی (٣) :

پیادەکردنی ماددەی (٧٦)ی یاساکە هەموار دەکرێتەوە، و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:-

یەکەم: ئەگەر مێرمنداڵ تاوانێک ئەنجامبدات کە سزاکەی زیندانی بێت بۆ ماوەیەك کە لە (١٠) دە ساڵ زیاتر نەبێت، دادگای نەوجەوانان لەجیاتی ئەو سزایەی بەپێی یاسا بۆی دیارکراوە، بەیەکێک لەم ڕێوشوێنانەی خوارەوە حوکمی دەدات:-

١- ڕادەستکردنی بە بەخێوکەر یان یەکێک لە خزمەکانی، بۆ ماوەیەک کە لە (١) یەک ساڵ کەمتر نەبێت و لە (٣) سێ ساڵ زیاتر نەبێت، بەپێی بەڵێننامەیەکی دارایی، کە دادگا بەو شێوەیەی لەگەڵ باری داراییدا بگونجێت مەزەندەی دەکات، بۆ جێبەجێکردنی ئەو ڕاسپاردانەی دادگا بڕیاری لێوەدەدات، و بۆ مسۆگەرکردنی باش پەروەردە و ڕەفتارکردنی و ئەنجام نەدانی تاوانێکی دیکە.

٢- دانانی لەژێر چاودێری ڕەفتار بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

٣- دانانی لە قوتابخانەیەکی شیاندنی مێرمنداڵان بۆ ماوەیەک لە (٦) شەش مانگ کەمتر نەبێت و لە (٥) پێنج ساڵ زیاتر نەبێت.

دووەم: ئەگەر مێرمنداڵ تاوانێک ئەنجامبدات کە سزاکەی زیندانی بێت بۆ ماوەیەك لە (١٠) دە ساڵ زیاتربێت، پێویستە دادگای نەوجەوانان لە جیاتی ئەو سزایەی بەپێی یاسا بۆی دیاریکراوە، بە دانانی لە قوتابخانەیەکی شیاندنی مێرمنداڵان بۆ ماوەیەک کە لە (٣) سێ ساڵ کەمتر نەبێت و لە (٥) پێنج ساڵ زیاتر نەبێت، حوکمی بدات.

سێیەم: ئەگەر مێرمنداڵ تاوانێک ئەنجامبدات کە سزاکەی لەسێدارەدان بێت، پێویستە لەسەر دادگای نەوجەوانان لەجیاتی ئەو سزایەی بەپێی یاسا بۆی دیاریکراوە بە دانانی لە قوتابخانەی شیاندنی منداڵان بۆ ماوەیەک لە (٥) پێنج ساڵ کەمتر نەبێت و لە (١٠) دە ساڵ زیاتر نەبێت، حوکمی بدات.

ماددەی (٤):

پیادەکردنی ماددەی (٧٧)ی یاساکە هەمواردەکرێتەوە و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:-

یەکەم: ئەگەر هەرزەکار تاوانێک ئەنجامبدات سزاکەی زیندانی کاتی بێت، ئەوا پێویستە لەسەر دادگای نەوجەوانان لە جیاتی ئەو سزایەی بەپێی یاسا بۆی دیاریکراوە، بە دانانی لە قوتابخانەیەکی شیاندنی هەرزەکاران بۆ ماوەیەک کە لە (٣) سێ ساڵ کەمتر نەبێت و لە (٧) حەوت ساڵ زیاتر نەبێت، حوکمی بدات.

دووەم: ئەگەر هەرزەکار تاوانێک ئەنجامبدات، کە سزاکەی زیندانی هەمیشەیی بێت، ئەوا پێویستە لەسەر دادگای نەوجەوانان لە جیاتی ئەو سزایەی بەپێی یاسا بۆی دیاریکراوە، بە دانانی لە قوتابخانەیەکی شیاندنی هەرزەکاران بۆ ماوەیەک لە (٤) چوار ساڵ کەمتر نەبێت و لە (٧) حەوت ساڵ زیاتر نەبێت، حوکمی بدات.

سێیەم: ئەگەر هەرزەکار تاوانێک ئەنجامبدات کە سزاکەی سێدارەدان بێت، ئەوا پێویستە لەسەر دادگای نەوجەوانان، لە جیاتی ئەو سزایە بەپێی یاسا بۆی دیاریکراوە، بە دانانی لە قوتابخانەی شیاندنی هەرزەکاران بۆ ماوەیەک کە لە (٥) پێنج ساڵ کەمتر نەبێت و لە (١٥) پازە ساڵ زیاتر نەبێت، حوکمی بدات.

ماددەی (٥):

پیادەکردنی ماددەی (٨٠)ی یاساکە هەمواردەکرێتەوە، و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:-

یەکەم: دادگای نەوجەوانان لەکاتی حوکمدانی نەوجەوان لە تاوانێک یان کەتنێک بە ڕێوشوێنێکی ئازادی لێسێنەر بۆ ماوەیەک کە لە (١) یەک ساڵ زیاتر نەبێت، دەتوانێت بڕیاری ڕاگرتنی ئەم ڕێوشوێنە بۆ ماوەی (٢) دوو ساڵ بدات، و ئەوەش لە ڕێکەوتی حوکمەکەوە دەستپێدەکات، ئەگەر لە ڕەوشتی نەوجەوانەکە و ڕاپۆرتی لێکۆڵینەوەی کەسایەتی و بارودۆخی تاوانەکە شتێکی بینی ببێتە مایەی باوەڕبوون بەوەی کە تاوانێکی نوێ ئەنجام نادات، دوای ئەوەی بەخێوکار یان یەکێک لە خزمەکانی پابەند دەکرێت بە پێشکەشکردنی بەڵێننامەیەک بە باش پەروەردەکردن و ڕاستکردنەوەی لەماوەی ڕاگرتنیدا و سپاردنی بڕە پارەیەک بە سندوقی دادگا، کە بڕەکەی بەو شێوەیەی لەگەڵ باری دارایدا بگونجێت لەلایەن دادگاوە دیاریدەکرێت، لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی حوکمی ماددەکانی (١٤٧)، (١٤٨) و (١٤٩)ی یاسای سزاکانی عێراقی ژمارە (١١١)ی ساڵی ١٩٦٩.

دووەم: ئەگەر نەوجەوان لەکاتی حوکمدانی لە تاوانێک یان کەتنێک بە ڕێوشوێنێکی ئازادی لێسێنەر بۆ ماوەیەک کە لە (١) یەک ساڵ زیاتر نەبێت، تەمەنی (١٨) هەژدە ساڵی تەواو بکات، ئەوا دادگای نەوجەوانان دەتوانێت بڕیاری ڕاگرتنی ئەم ڕێوشوێنە بدات، لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی حوکمی ماددەکانی (١١٨)، (١٤٥)، (١٤٦)، (١٤٧)، (١٤٨) و (١٤٩)ی یاسای سزاکانی عێراقی ژمارە (١١١)ی ساڵی ١٩٦٩ لەبەرچاو دەگیرێت.

ماددەی (٦):

یاسای ژمارە (١٤)ی ساڵی ٢٠٠١، یاسای دیاریکردنی تەمەنی جینائی لە هەرێمی کوردستان هەڵدەوشێتەوە.

ماددەی (٧):

کار بە دەقی هیچ یاسا یان بڕیارێک ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆک بێت.

ماددەی (٨):

پێویستە لەسەر لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی (٩):

ئەم یاسایە لە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا جێبەجێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچوواندن

لەپێناو دەستەبەرکردنی دەسەڵاتێکی فراوانتر بۆ دادگای نەوجەوانان لە هەڵبژاردنی ڕێوشوێنی هەمە جۆرتر بەو شێوەیەی نەبێتە مایەی دوورخستنەوەی نەوجەوان لە خێزانەکەی، و بەمەبەستی جیاوازیکردن لە نێوان بەرپرسیارێتی مێرمنداڵ و هەرزەکار، ئەم یاسایە دەرچویندرا.

یاساکە بە دەرچوو دەژمێردرێ بە تێپەربوونی ماوەی یاسایی دەرچوواندنی بەپێی حوکمی خاڵی (٢)ی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١٠)ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو و بڕگەی (دەیەم) لە ماددەی (١٨)ی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان – عێراق.

وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی
ژمارە:١٣٨٦٢ لە ٢٠٢٢/٨/٢٢

ڕێنمایی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٢

ڕێنمایی هەمواری دووەمی ڕێنمایی خوێندنی باڵا/ دکتۆرا لە زانکۆ حکومیەکانی کوردستان ژمارە (٦)ی ساڵی ٢٠١٩

پاڵپشت بە کۆنووسی کۆبوونەوەی ژمارە (٥)ی ساڵی ٢٠٢٢ی (ئەنجومەنی وەزارەت) کە لە ڕێکەوتی ٢٠٢٢/٨/١٦ ئەنجامدرا، بڕیاردرابە:- هەموارکردنەوەی (تەوەری چوارەم / خالی٤ تایبەت بەبواری زانستە مرۆڤایەتیەکان) لە ڕێنمایی ژمارە (٦)ی ساڵی ٢٠١٩ی خوێندنی دکتۆرا لە زانکۆ حکومیەکانی کوردستان ، بەم شێوەیەی خوارەوە :

مادده (١):

قوتابیان/خوێندکارانی خوێندنی دکتۆرای بواری زانستە مرۆڤایەتییەکان ، مەرجە پێش تاوتوێکردنی تێزی دکتۆرا یەکێک لەم مەرجانەی خوارەوە دەستەبەربکات:-

١- یەک توێژینەوەی زانستی هە لێنجراو لە تێزی دکتۆراکەی لە گۆڤارێکی زانستی کە لە لیستی (clarivate Analyics) ئیندێکس کرابێت ڕەزامەندی بڵاوکردنەوەی هەبێت بەمەرجێک گوڤارەکە لە وێبسایتی ریزبەندی زانکۆکانی هە رێمی کوردستان (NUR) دانپێدانراو بێت.

٢- یان (٢)دوو توێژینەوەی زانستی هەلێنجراو لە تێزی دکتۆراکە بەشێوەیەک کە (١) یەک توێژینەوەی زانستی کە لە لیستی(Scopus) ئیندێکیس کرابێت بەمەرجێک گۆڤارەکە لە وێبسایتی ریزبەندی زانکۆکانی هەرێمی کوردستان (NUR) دانپێدانراو بێت + (١) یەک توێژینەوەی زانستی لە گۆڤاری زانستی ناوخۆیی باوەرپێکراو لەلایەن وەزارەتەوە ڕەزامەندی بڵاوکردنەوەی هەبێت .

٣- یاخود (٢) دوو توێژینەوە زانستی هە لێنجراو لە تێزی دکتۆراکەی لە گۆڤارێکی زانستی ناوخۆیی ڕەزامەندی بڵاوکردنەوەی هەبێت ،و مەرجە گۆڤارە زانستیەکانی هەرێمی کوردستان لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان مۆڵەتی فەرمی پێدرابێت و هەروەها مەرجە گۆڤارە زانسییەکانی عێراق لە لایەن زانکۆ حکومییەکانی عێراقی فیدراڵ دەربچێت .

مادده (٢): کار بەهیچ ڕێنمایی یان بڕیارێک ناکرێت کە لەگەڵ ناوەڕۆکی دەقەکانی ئەم ڕێنماییە ناکۆک و پێچەوانە بێت .

مادده (٣): ئەم ڕێنماییەلە ڕێکەوتی بڵاوکردنەوەی لە رۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) وە جێبەجێ دەکرێت .

هۆیەکانی دەرچوونی ئەم ڕێنماییە

لەپێناو چەسپاندنی دادپەروەری سەبارەت بەقوتابیان / خوێندکارانی خوێندنی باڵا / دکتۆرا لە بواری زانستە مرۆڤایەتیەکان کە بە ڕێنمایی ژمارە (٦)ی ساڵی (٢٠١٩) ی خوێندنی دکتۆرا لە زانکۆ حکومیەکانی کوردستان بۆ ساڵی خوێندنی (٢٠١٩-٢٠٢٠) وەرگیراون و ساڵی (٢٠٢٠-٢٠٢١) دەستیان بە خوێندنی ئەکادیمی کردووە ، وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ئەم ڕێنماییەی دەرچواند .

د. ئارام محمد قادر
وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی

دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە
ژمارە : ١٥٠٦ لە ٢٠٢٢/٩/٥

پشت بەست بە حوکمەکانی ماددەی (چواردەیەم) و (چل و پێنجەم) لە یاسای پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان- عێراق ژمارە (٨)ی ساڵی ٢٠٠٨ و حوکمەکانی ماددەی (دەیەم) لە یاسای دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠١٠ ئەم ڕێنمایەی خوارەوەمان دەرکرد:

ڕێنمایی ژمارە (٣) ی ساڵی ٢٠٢٢
پۆلێنی پڕۆژەکان و ڕەزامەندی ژینگەیی لە هەرێمی کوردستان- عێراق

بەشی یەکەم
پێناسەو ئامانجەکان

ماددەی (١):

پێناسەکان: مەبەست لەم دەستەواژانەی خوارەوە ئەو واتایانەی بەرامبەریانە بۆ مەبەستەکانی ئەم ڕێنماییە.

یەکەم: **دەسەڵاتی ژینگەیی**: سەرۆکی دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگەو ڕێپێدراوەکەی لە هەرێمی کوردستان - عێراق .

دووەم: **ژینگە**: ئەو ناوەندەیە کە هەموو جۆرە زیندەوەرێکی تیا دەژی کە خۆی لە ئاوو هەواو خاك دەبینێتەوە، هەروەها ناوەندێکی زیندوو و سروشتییە کە زیندەوەرەکان چالاکی خۆیانی تێدا ئەنجام دەدەن.

سێیەم: **توخمەکانی ژینگە**: ئاوو هەواو و خاك و زیندەوەرەکان.

چوارەم: **پیسکەرەکانی ژینگە**: هەر ماددەیەك ڕەق یان شل یان گازی یان ژاوەژاو یان لەرینەوە یان تیشکەکان یان گەرمی یان هاوشێوەکانیان یان فاکتەری زیندەوەری کە بەڕێگای ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ دەبێتە هۆی ڕوودانی تێکچوون لە سیستەمی ژینگەیی.

پێنجەم: **پیسبوونی ژینگە**: هەبوونی هەر پیسکەرێك کە کاریگەری لەسەر ژینگە هەیە بە بڕێك یان چڕییەك یان سیفەتێکی ناسروشتی، بە ڕێگای ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ ببێتە هۆی زیان گەیاندن بە مرۆڤ یان زیندەوەرەکانی تر یان پێکهاتە نازیندووەکان کە لە ژینگەدا هەن.

شەشەم: **چالاکی**: مەبەست لێی هەر پڕۆژەیەك یا دامەزراوەیەکی پیشەسازی یان کشتوکاڵی یان بازرگانی یان خزمەتگوزاری یان ..هتد.

حەوتەم: **سنووردارکردنی شوێنەکان**: ئەو ڕێوشوێنانەیە کە دەبێت لەبەر چاو بگیرێت لە کاتی دەست نیشانکردن یان هەڵبژاردنی شوێنێك بۆ چالاکی پیشەسازی یان کشتوکاڵی یان خزمەتگوزاری یان کاریگەری نەرێنی لەسەر ژینگە هەبێت، وەلانانی ئەم سنوردارییە شوێنیانە دەبێتە هۆی زیان گەیاندن بە ژینگە و تەندروستی گشتی بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ لە ئێستا یان لە داهاتوودا .

هەشتەم: **پێداویستییە ژینگەییەکان**: ئەو زیادە کارانەیە لە شێوازەکانی کار و یەکە تەکنیکییەکان کە پێویستە هەبێت لە چالاکیەکە وەك بەشێك لە پڕۆژەکە یان پرۆسەی بەرهەمهێنان کە دەبێتە هۆی کەمکردنەوەی مەترسی پیسبوون یان سنوردانانی کۆتایی بۆی.

نۆیەم: **سنوردارییە ژینگەییەکان**: ئاستی ڕێپێدراو بۆ چڕی هەر پیسکەرێک لە پیسکەرەکان کە ڕێگا دەدرێت بە چوونە ناو ژینگە بە پێی پێوەرە نیشتیمانییەکان، لە کاتی نەبوونیدا پشت بەپێوەرە نێو دەوڵەتیەکان دەبەسترێت.

دەیەم: سنووری شارەوانی: سنوری پەسەندکراوی شارەوانییە.

یازدەیەم: پاشماوەکان: مادده رەق و شلەکان کە ناتوانرێت بەکاربهێنرێن یان دووبارە بکرێنەوە کە لە ئەنجامی چالاکییە جۆراوجۆرەکان دەردەچن.

دوازدەیەم: پاشماوە مەترسیدارەکان: ئەو پاشماوانەن کە هۆکارن یان لە وانەیە ببنە هۆکاری گەیاندنی زیانێکی مەترسیدار بۆ مرۆڤ و ژینگە کەلە پێکهاتەکەیاندا ماددەی زیانبەخش هەبێت.

سێزدەیەم: مادده مەترسیدارەکان: ئەو ماددانەی زیان بەتەندروستی مرۆڤ دەگەیەنن لەکاتی خراپ بەکارهێنانی یان کاریگەری زیان بەخشی لە ژینگەدا دەبێت وەك فاکتەرە نەخۆش هێنەرەکان یان مادده ژەهراوییەکان یان ئەوانەی توانای تەقینەوەیان یان گڕگرتنیان هەیە ئەوانەی تیشکە ئایۆنیەکان یان موگناتیسیان تێدابێت.

چواردەیەم: دەرهاوێشتەکان: هەموو گازەکان و دەرهاویشتەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان دەگرێتەوە کە لە ئەنجامی چالاکییە جۆراوجۆرەکان دەردەهاوێشترێن بۆ بەرگە هەوا.

پازدەیەم: ناوچەی پیشەسازی: ئەو ناوچانەیە کە لەلایەن نەخشەدانان تەرخان دەکرێت بۆ کۆکردنەوەی پیشەسازییە دیاریکراوەکان.

شازدەیەم: نیشتەجێبوون: ئەو شوێنانەیە کە ژمارەی یەکەکانی نیشتەجێبوونی لە (٢٠) بیست یەکە کەمترنەبێت.

حەڤدەیەم: رێگای گشتی: ئەو رێگا قیرتاو کراوەیە کە دەکەوێتە دەرەوەی سنووری شارەوانی شارو قەزاو ناحیەکان و شوێنە گەشتیارییەکان و بەیەکتریان دەبەستێتەوە.

هەژدەیەم: تەکنەلۆژیای دۆستی ژینگە: بە واتای شێوازو بەکارهێنانی سیستەمی نوێ و مۆدێرنەی سەوزو دۆستی ژینگە دێن، کە لەبەرزترین ئاستدان و، لەپرۆسەی پەرەپێدان و پرۆژەی وەبەرهێنان و پیشەسازی بە کاردێن و، ژینگە دۆستن و، لەرێگەیانەوە دەردانی گازی ژەهراوی و پاشەڕۆ پاشماوە مەترسیدارەکان -کە هۆکارن بۆ پیسکردنی ژینگە- کەم دەبێتەوە بۆ نزمترین ئاست، بەرێژەیەک کە دەسەڵاتی ژینگەیی داوای دەکات.

نۆزدەیەم: پۆلێنی ژینگەیی بۆ سەرچاوەکانی پیسبوون: لە پێناو ئاسانکاری ئەرکی لایەنەکان کە رەزامەندی ژینگەیی بۆ دامەزراندنی چالاکی پیشەسازی و کشتوکاڵی و خزمەتگوزاری یان هیتر دەدەن ، پشت بەسیستەمی خوارەوە دەبەسترێت کە چالاکییەکان دابەشی سێ پۆلێنی سەرەکی دەکات (أ) و (ب) و (ج) لەڕووی ڕادەی پیسکردنیان بۆ ژینگە:

١- **چالاکییە پیسکەرەکانی ژینگە لە پۆلێنی (أ)**: ئەو چالاکیانەن کە زۆر پیسکەرن بۆ ژینگە، پرۆژەکانی نەوت و پیشەسازی و خزمەتگوزاری و کشتوکاڵ وکۆی پرۆژە گەورەکان دەگرێتەوە کە چەندین کاریگەری لەسەر کوالێتی ژینگە و لەسەر ڕووبەرە فراوانەکان هەیە، بۆیە پێویستە لە نەخشەی بنەڕەتی و فراوانکردنەکانی شارەکان و قەزاو ناحیەکان و ئەو گوندانەی بەرەو گەشەکردنن دووربخرێنەوە لەگەڵ مەرجی دابینکردنی هەموو چارەسەرەکان کە پاراستنێکی تەواوی ژینگە دەکات و پێویستە هەڵسەنگاندنی کاریگەریی ژینگەیی بۆ بکرێت پێش دامەزراندن لە ڕێگەی لیژنەی فەرمانگەی ژینگەی پارێزگا و ئیدارە سەربەخۆکان.

٢-**چالاکیە پیسکەرەکان لە پۆلێنی (ب)**: ئەو چالاکییانەن کە ژینگە پیس دەکەن کەمتر لە چالاکیەکانی پۆلێنی (أ) کە سەرچاوە پیشەسازی و کشتوکاڵی و خزمەتگوزاریەکان دەگرێتەوە و، پیسبوون لە

شوێنەکە دروست دەبێت و دەتوانرێت کۆنترۆڵ بکرێت، بۆیە دەتوانرێت لەناو سنوری نەخشەی بنەڕەتی دابمەزرێن و لە سنوری ئەو بلۆکەی کە بۆی تەرخانکراوە بە مەرجی دابینکردنی یەکەی چارەسەرەکان بەپێی ڕێنماییەکان و ڕێکارەکان، لە حاڵەتێکدا ئەگەر نەتوانرا هەموو لایەنەکانی پیسبوون (گازە دەرچووەکان و هاوشێوەکانیان) کۆنترۆڵ بکرێت، ئەوا پێویستە شوێنی دامەزراندنیان لە دەرەوەی نەخشەی بنەڕەتی بێت بەپێی ئەو سنوردارییە شوێنییانەی ئەو جۆرە چالاکیانە کە بەدرێژی لەناو ڕێنماییەکاندا باسیان لێوەکراوە، پێویستە هەڵسەنگاندنی کاریگەری ژینگەیی بۆ بکرێت بەر لەدامەزراندنیان لە ڕێگەی لیژنەی فەرمانگەی ژینگەی پارێزگا و ئیدارە سەربەخۆکان.

٣- **چالاکیە پیسکەرەکانی ژینگە لە پۆلێنی (ج):** هەموو چالاکییەکانی تر کە پیسبوونێکی کەمیان لەسەر ژینگە هەیە دەتوانرێت کۆنترۆڵ بکرێت و چارەسەر بکرێت وەکو ئەو کارگانەی پیسبوونێکی بەرچاویان نیە و پرۆژە کشتوکاڵییە بچوکەکان کە پیسبوونێکی ئۆرگانیکی هەیە وە دەتوانرێت بە ئاسانی چارەسەربکرێت بە دانانی یەکەکانی چارەسەرکردن، بۆیە دەتوانرێت دابمەزرێن لەناو یان دەرەوەی نەخشەی بنەڕەتی بەپێی ڕێنماییەکان.

ماددەی (٢):

ئامانجەکان: ئامانجی ئەم ڕێنماییە پاراستنی ژینگەیە لە کاریگەرییە زیان بەخشەکانی چالاکییەکان بە دەست نیشانکردنی شوێنی گونجاو لە ڕووی ژینگەییەوەو ڕێوشوێنە پێویستەکان بۆ نەهێشتنی پیسبوون و پارێزگاری کردن لەسامان و سەرچاوە سروشتییەکان.

بەشی دووەم

پۆلێنکردنی پرۆژەکان بەپێی ڕاددەی پیسکردنیان بۆ ژینگە

ماددەی (٣):

چالاکیيە پیسکەرەکانی ژینگە لە پۆلێنی (أ)

یەکەم: پرۆژە پیشەسازییەکان:-

١- پیشەسازییە خۆراکییەکان: پاڵاوتنی ڕۆنی ڕووەکی و چارەسەرەکانی تری و ڕۆنە ڕەقەکان (مهدرج) و ڕۆنی ئاژەڵی ئامادەکراو بۆ خواردن.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- دەتوانرێت لەناوچەکانی پیشەسازی دابمەزرێن، دەبێت دووری لە شوێنی نیشتەجێبونەوە لە (١) یەك کیلۆمەتر کەمتر نەبێت ئەگەر لە دەرەوەی ناوچەی پیشەسازی بێت.

ب- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا بێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دانانی یەکەی چارەسەری (فیزیاوی و کیمیاوی و بایۆلۆجی) تەواو و بە چوستیەکی بەرز کار بکات بۆچارەسەرکردنی پاشماوە شلەکان کە لەگەڵ سیستەمی پارێزگاری لەسەرچاوەکانی ئاو یەکانگیر بێت.

ب- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتە گازیەکان و ئەو تەنۆچکانەی کە دەچنە نێو بەرگە هەواوە، دەبێت یەك بگرێتەوە لەگەڵ خاسیەت و ستاندادری هەوا کە لە لایەن دەسەڵاتی ژینگەییەوە دانراوە.

ج- چارەسەرکردنی پاشماوە ڕەقەکان کە لە ئەنجامی بەرهەمهێناندا پەیدا دەبن بەشێوەیەکی سەلامەت لە ڕووی ژینگەییەوە.

د- کۆنترۆلکردنی ژاوەژاو بەپێی ڕێنمایی ژینگەیی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١١ کە بۆ ئەم مەبەستە دەرچووە.

هـ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پـرۆژەکە کەمتـر نەبێـت بە چانـدنی داری هەمیشـە سەوز.

٢- پیشەسازی ڕستن و چنین و ڕیشاڵە پیشەسازییەکان:

أ- کارگەکانی ڕیشاڵی پیشەسازی وەکو ئاوریشمی پیشەسازی و نایلۆن (پۆلیستەر)کە یەکەی بۆیـاخ کـردن دەگرێتە خۆی.

ب- کاری بۆیاخکردنی کەلوپەلە چنراوەکان و ڕایەخ و جۆرەکانی تر .

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدراون کەلەناوچەی پیشەسازی دابمەزرێن یان بەدووری(٢) دوو کیلۆمەتر کەمتر نەبێت لە شوێنی نیشتەجێبوونەوە ئەگەر لە دەرەوەی ناوچەی پیشەسازی دابمەزرێت و نابێت لەناو دۆڵ و نشێوو شوێنە نزمە سروشتیەکان دابمەزرێن.

ب- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) پێنج سەد مەتر دووربن.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستیە ژینگەییەکان:

أ- دانانی یەکەی چارەسەری (فیزیاوی و کیمیاوی و بایۆلۆجی) تەواو بە چوستییەکی بەرز کار بکات بۆ چارەسەرکردنی پاشماوە شلەکان کە لەگەڵ سیستەمی پارێزگاری لەسەرچاوەکانی ئاو یەکانگیر بێت.

ب- دووری خاڵی ڕشتنی پاشماوە شلەکان بۆ سەرچاوەکانی ئاو لە (٥) پێنج کیلۆمەتر کەمتر نەبێت لەشوێنی وەرگرتنی ئاو بۆ خواردنەوە ئەگەر لەسەرووی شوێنی وەرگرتنەکە بوو لە (١) یەک کیلۆمەتر کەمتر نەبێت ئەگەر لە خوارەوەی خاڵی وەرگرتنی ئاوی خواردنەوە بوو دوای چارەسەرکردنی.

ج- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتەکان بۆ بەرگە هەوا بەشێوەیەك گونجاو بێت لەگەڵ خاسیەت و ستاندارد ی هەوا کە لە لایەن دەسەڵاتی ژینگەیی دانراوە.

د- دەرباز بوون لە هەموو ئەو پاشماوە ڕەق و مەترسیدارانەی کە لەئەنجامی پرۆسەی بەرهەمهێنان و وێستگەکانی چارەسەری پاشماوە شلەکاندا پەیدا دەبن بە ڕێگایەکی گونجاو بۆ سەلامەتی ژینگەیی.

هـ-کۆنترۆلکردنی ژاوەژاو بەپێی ڕێنمایی ژینگەیی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١١کە بۆ ئەم مەبەستە دەرچووە.

و- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

٣- پیشەسازییە کیمیاوییەکان:-

١- کارگەکانی بەرهەمهێنانی (ترشەڵۆکەکان و تفتەکان) و لێکەوتەکانیان.

٢- بەرهەمهێنانی پۆلیمەرەکان و دەنکۆڵە پلاستیکییەکان.

٣- کارگەکـانی بەرهەمهێنـانی قڕکەرەکـان و کارگەکـانی لە قوتوونـان و تێکەڵکردنـی ماددەکیمیاوییەکـانی قڕکەرەکان.

٤- بەرهەمهێنـان و دروسـتکردنی خەڵـوزی کـوک وکارگەکـانی دڵۆپانـدنی خەڵـوز و ئەو بەرهەمـانەی کە لێـی دەکەوێتەوە.

٥- کارگەکانی بەرهەمهێنانی کاغەز و کارتۆن لە ماددە سەرەتاییەکان.

٦- خۆشکردنی پێستە.

٧- بەرهەمهێنانی پێکوتەکان بە هەموو جۆرەکانییەوە.
٨- کارگەکانی بەرهەمهێنانی قیرِی شل.
٩- کارگەی کیمیاوی تەواوکار وەکو بەرهەمهێنانی پەینەکان.
١٠- کارگەکانی بەرهەمهێنانی دەرمان بۆ (مرۆڤ و گیانلەبەران).
١١- کارگەکانی گۆگرد.
١٢- لێکدانی پلاستیك – پڕکردنی پلاستیك (حقن پلاستیك) – کارگەکانی دروست کردنی بۆڕی پلاستیك – هەڵکۆڵین لەسەر پلاستیك.
١٣- کارگەکانی بۆیاغی زەیتی و وارنیش و مەرەکەبی چاپکردن.
١٤- دروستکردنی مادده کیمیاوییە بەکارهێنراوەکان بۆ چارەسەرکردنی ئاو.
١٥- کارگەکانی بەرهەمهێنانی (تایە) و لاستیك.
١٦- کارگەکانی بەرهەمهێنانی (کەفەکان) فوم و سەندەویچ پەنەڵ.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ-ڕێپێدراوە کە لە ناوچەکانی پیشەسازی دابمەزرێت و دووریەکەی لە (٢) دوو کیلۆمەتر کەمتر نەبێت لەشوێنی نیشتەجێبوونەوە ئەگەر لە دەرەوەی ناوچەی پیشەسازی بێت.
ب- باشترە لە ناوچە پیشەسازییەکانی چالاکی پیسکەر لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دابمەزرێنرێت.
ج- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(١٠٠٠) مەتر دووربن
د- (سەبارەت بەکارگەکانی پێستە خۆشکردن)، دووری خاڵی ڕشتنی پاشەڕۆکان بۆ سەرچاوەکانی ئاو لەو شوێنەی ئاوی لێوەردەگیرێت بۆ خواردنەوە لە (٥) پێنج کیلۆمەتر کەمتر نەبێت لەسەرووی خاڵی وەرگرتنەکە لە (١) یەك کیلۆمەتر کەمتر نەبێت لە خوارەوەی لەدوای چارەسەرکردنی.
هـ- نابێت لە دۆڵ و نشێو و شوێنە نزمەکان بێت و، نابێت لە زەوی تەخت بێت ئەگەر بەربەستی با هەبێت لە سەرچاوەیەکی سروشتی یان دەستکرد (گرد ، بان ، دارستان).
و- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دانانی وێستگەی چارەسەرکردنی فیزیاوی و کیمیاوی بایۆلۆجی بە چوستییەکی بەرز بۆ کەمکردنەوەی چڕی هەموو پیسکەرەکانی پاشەڕۆکان بە پێی تایبەتمەندی سیستەمی پاراستنی ئاو و پێوەرە ژینگەییەکان کە لە لایەن دەسەڵاتی ژینگەیی دانراوە
ب- چارەسەرکردنی دەرهاویشتەکان بۆ بەرگە هەوا بەشێوەیەك گونجاو بێت لەگەڵ خاسیەت وستانداردی هەوا کە لە لایەن دەسەڵاتی ژینگەیی دانراوە.
ج- چارەسەرکردنی ئاوەڕۆی قوڕس.
د- بەکارهێنانی سوتەمەنی پاك لەو چالاکیانەی کە دەبێت سوتەمەنی تێدا بەکاربهێنرێت و، پاشان چارەسەرکردنی ئەو گازانەی کە دەچنە ناو بەرگە هەواوە.
هـ- دابینکردنی حاوییەی تایبەت بۆ کۆکردنەوەی پاشماوە ڕەق و نیشتووەکان و، ڕزگار بوون لێیان بەشێوەیەکی سەلامەت و ژینگەیی.
و- دابینکردنی تاقیگەی تەواو بۆ پشکنینی ئاوی پیشەسازی و گازە دەرچووەکان دوای چارەسەرکردنیان بۆ دڵنیابوون لە هاوتا بوونیان بۆ پێوەرە ژینگەییەکان.

ز- (سەبارەت بە پڕۆژەکانی دەرمان) دابین کردنی ئامێری پاڵاوتن و خاوێنکردنەوەی ئەو هەوایەی کە دەچێتە ناو کارگەوە و دووبارە پاڵاوتنەوەی کە دەچێتە بەشە جیاوازەکان.
ح- (سەبارەت بە کارگەکانی پێستە خۆشکردن) دەبێت ئەو کارگانە سوتێنەری ڕێك و پێکی هەبێت بۆ سوتاندنی پاشماوە ڕەقەکان یان دەبێت (سوتێنەری) کارگەی دیکە بەکاربهێنرێت کە هاوشێوەی ئەوەی خۆیان بێت بە گوێرەی فۆڕمی(پێدان و وەرگرتن)ی ڕێکو پێك ملکەچی چاودێری کردن بێت
ط- ڕزگاربوون لە پاشماوە ڕەق و ترسناکەکان کە لەپرۆسەکانی بەرهەمهێنان و لە وێستگەکانی یەکەی چارەسەری پاشماوە شلەکان دەردەچن بە ڕێگایەکی سەلامەت و ژینگەیی و بە ڕەزامەندی لایەنە پەیوەندیدارەکان.
ی- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پڕۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

٤- پیشەسازییە گەرمەکان و کانزاکان و کەرەستەی بیناسازی:

١- کارگەکانی چیمەنتۆ بەهەموو جۆرەکانییەوە.
٢- دەرهێنانی کانزاکان وخەڵوزی بەردین.
٣- ئەو بەشانەی تایبەتن بە بەرهەمهێنانی ڕیشاڵە کانزاییە سروشتییە کوندارەکان.
٤- ئەو کارگانەی کە (ئەسبست) بەشێکە لە بەرهەمهێنانەکە.
٥- کارگەکانی پۆرسەلین و سیرامیک و فەخفوری.
٦- کارگەکانی دروستکردنی شوشە.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدراوە لە ناوچەی پیشەسازی یان لە دەرەوەی سنوری شارەوانی بە مەرجێک دووریەکەی لە (٢) دوو کیلومەتر کەمتر نەبێت، بە ئاراستەی بای (باو) بێت و، نابێت دووریەکەی لە (٢) دوو کیلومەتر لە شوێنی نیشتەجێبوون کەمتر بێت.
ب- (تایبەت بە کارگەی چیمەنتۆ) پێویستە (٤) چوار کیلۆمەتر دوور بێت لەدەرەوەی سنووری شارەوانی و (٤) چوار کیلۆمەتر لە نیشتەجێبوونەوە دووربێت، ڕێگە بەم پڕۆژەیە نادرێت لەناو دۆڵ و نشێو و شوێنە نزمەکان دابمەزرێت.
ج- سەبارەت بە (دەرهێنانی کانزاکان و خەڵوزی بەردین) پێویستە تەنیا لەو شوێنانە دابمەزرێنرێت کە کانزاکان و خەڵوزی بەردینی لێ هەیە لەگەڵ ڕەچاوکردنی سنووردارکردنی شوێنەکان.
د- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(١٠٠٠) مەتر دووربن.
هـ- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکاران و خێزانەکانیان لەناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- چارەسەرکرنی دەرهاوێشتەکان بۆ ناو بەرگە هەوا بە دانانی ئامێری کەمکردنەوەی تەپ و تۆز بۆ ئاستێك زیاتر نەبێت لە سنووری ڕێگا پێدراو کە لەلایەن دەسەڵاتی ژینگەیی دیاری دەکرێت.
ب- چارەسەرکردنی پاشماوە شلەکان بە هەموو جۆرەکانییەوە ڕێك بێت لەگەڵ سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو.
ج- خۆ ڕزگارکردن لەپاشماوەی ڕەقی پەیدابوو لە ئەنجامی بەرهەمهێنان بەڕێگای دروستی ژینگەیی.
د- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پڕۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

٥- پیشەسازییە کانزاییەکان:

١- کارگەکانی توانەوە و بەقاڵبکردن و دروستکردنی قوڕقوشم و زێڕ و مس و زینک و کانزاکانی تر.

٢- کارگەکانی ڕوپۆشکردنی کارەبایی (الطلاء الكهربائي).

٣- کارگەی چارەسەرکردنی ڕووکەشی (المعالجة السطحية) بۆ کارەکانی ئاسن و پۆڵا، یان کانزاکانی تری نا ئاسن.

٤- کارگەی پوختەکردنی کانزاکانی نا ئاسن لە ماددەی خاو.

٥- کارگەی پۆڵا و ئاسن.

٦- کارگەی دروستکردنی ئۆتۆمبێل بە هەموو جۆرەکانییەوە (گواستنەوە، بارهەڵگر، کشتوکاڵی، بیناسازی، ماتۆڕسکیل، پایسکیل).

٧- دروستکردنی کۆمپرێسەری گەرمی.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدراوە لە ناوچەی پیشەسازی یان لە دەرەوەی سنووری شارەوانی و دووری لە شوێنی نیشتەجێبوون لە (١) یەك کیلۆمەتر کەمتر نەبێت و بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(١٠٠٠) مەتر دووربن.

ب- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان وخێزانەکانیان لەناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- پرۆسەی بەرهەمهێنان لە شوێنی داخراو بێت و یەکەی هەوا گۆڕکێی کارای بۆ دابنرێت.

ب- دابینکردنی ئامێری کۆنترۆڵکردنی هەڵم و گازەکان.

ج- دابینکردنی حاوییەی کۆکردنەوەی پاشماوە رەقەکان و خۆ ڕزگارکردن لێیان لە شوێنی تایبەت کەلەلایەن شارەوانییەوە دیاریکراوە .

د- چارەسەرکردنی ئاوی پاشماوە شلەکان کە لە ئەنجامی بەرهەمهێنان و ئاوی ئاوەڕۆ کە ڕێك بێت لەگەڵ پێوەرەکانی سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو .

هـ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

٦- پیشەسازییە کارەباییەکان:

أ- دروستکردنی بگۆڕە کارەباییەکان.

ب- دروستکردنی وایەر وکێبڵی کارەبایی.

ج- دروستکردنی خانەی هەتاوی.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

١- ڕێپێدراوە لە ناوچەی پیشەسازی(چالاکییە پیسکەرەکان) یان لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دابمەزرێت، دووری لە کۆمەڵگەی نیشتەجێبوون لە (١)یەک کیلۆ مەتر کەمتر نەبێت.

٢- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.

٣- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لەناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دانانی یەکەی چارەسەری پاشماوەکانی شل بە شێوەیەك ئاوە چارەسەر کراوەکە بەپێی ڕێنماییەکانی سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو بێت.

ب- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتەکان بۆ ناو بەرگە هەوا ڕێك بێت لەگەڵ تایبەتمەندی هەوا کە لەلایەن دەسەڵاتی ژینگەییەوە دەردەچێت.

ج- بەکارهێنانی سووتەمەنی پاك لەو چالاکییانەی پێویستە سوتەمەنی بەکاربهێنێت و چارەسەرکردنی دەرهاوێشتەی گازەکان.

د- دابینکردنی حاوییەی تایبەت بە کۆکردنەوەی پاشماوە ڕەق و نیشتووەکان و خۆ ڕزگارکردن لێیان بەڕێگای دروستی ژینگەیی.

هـ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

و- دابینکردنی تاقیگەیەکی تەواو بۆ ئەنجامی پشکنینی ئاوی پیشەسازی و دەرهاوێشتە گازییەکان دوای چارەسەرکردنیان بۆ دڵنیابوون لە ڕێکبوونی لەگەڵ سنورداره ژینگەییەکان.

ز- هەندێ ڕۆنی بگۆڕە کارەباییەکان ژەهری ژینگەیی زۆر مەترسیدارن و نابێت بسوتێنرێن یان بگاتە سەرچاوە ئاوییەکان یان خۆراکەکان، دەبێت بەپێی مەرجەکانی ڕزگاربوون لەپاشماوە مەترسیدارەکان و ژەهراوییەکان لەناو ببرێن بەپێی ئەو مەرجانەی کە بەشێوەیەکی فەرمی بڕیاردراون، لەگەڵ پێویستی چاودێری کردنی خولی.

دووەم: پرۆژە کشتوکاڵییەکان:-

١- کارگەی پرۆتینی ئاژەڵی.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدراوە لە دووری (٣) سێ کیلۆ مەتر کەمتر نەبێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی و شوێنی نیشتەجێبوون و، بە ئاڕاستەی (با)ی باو و بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان (٥٠٠) پێنج سەد مەتر دووربن.

ب- ڕێگەپێدراوە لەناوچەی پیشەسازی کشتوکاڵی.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لەناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دانانی یەکەی چارەسەرکردنی ئاوی بەکارهاتوو لەئەنجامی بەرهەمهێنان و شووشتن.

ب- باشترە نزیك بێت لە سەربڕخانەکان.

ج- کۆگاکردنی مادده سەرەتاییەکان لە ژووری ساردکەرەوە.

د- دابینکردنی هەواگۆڕکێی باش لە ناو کارگە.

هـ- دابینکردنی سوتێنەری تایبەت و پێشکەوتوو.

و- دابینکردنی حاوییەی ڕێکوپێك بۆ کۆکردنەوەی پاشماوەی ڕەقی ئاسایی و گواستنەوەی بۆ شوێنی دیاریکراو.

ز- جێگیرکردنی ئامێر و کەلوپەلەکانی پێویست بۆ ڕێگریکردن لە دەرچوونی بۆنی ناخۆش لەکارگەکە.

ح- دروستکردنی پەرژین لە دەرەوەی کارگە لە ماددەی بیناسازی کە بەرزییەکەی لە (٢) دوو مەتر کەمتر نەبێت لەگەڵ دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

خ- دابینکردنی هەموو ئەو پێداویستییانەی پاراستنی ژینگە بەپێی سنوردارییەکان و سیستەمە کارپێکراوەکان.

سێیەم: دامەزراوە تەندروستییەکان:-

١-سووتێنەر و یەکەی چارەسەرکردنی ناوەندی تایبەت بە پاشماوە مەترسیدارەکان و پزیشکییەکان .

٢- نەخۆشخانەی نوێ.

٣- فراوانکردنی نەخۆشخانە.

٤- نۆرینگەی پزیشکی تایبەت بەچارەسەرکردن و دەستنیشانکردن بە بە کارهێنانی تیشکی ئەتۆمی و ناوەکی.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

١- ڕێپێدراوە لەناو سنووری شارەوانی دابمەزرێت و دووریەکەی لە (٢٠) بیست مەتر کەمتر نەبێت لە شوێنی نیشتەجێبوون و چالاکی بازرگانی و خزمەتگوزاریە گشتییەکان.

٢- پێویستە شوێنی نەخوشخانەکە بەرزتربێت لە ئاراستەی بای باو لەو ناوچەیە.

٣- سەبارەت بە برگەی یەکەم (سووتێنەر و یەکەی چارەسەرکردنی ناوەندی تایبەت بە پاشماوە مەترسیدارەکان و پزیشکییەکان) رێپێدەدرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دابمەزرێنرێت بە دووری (١) یەك کیلۆمەتر لە شوێنی نیشتەجێبوون.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

ب- دانانی فلتەر و ئامێری تایبەت بە پاکردنەوەی ئاوی تاقیگە پێش ئەوەی تێکەڵ بە ئاوەڕۆی نەخۆشخانەکە بکرێت.

ج- دانانی یەکەی چارەسەری پاشماوەی شلی پزیشکی پێش ئەوەی بچێتە ناو ئاوەڕۆ.

د- ڕزگاربوون لە پاشماوەی ڕەقی ئاسایی (نەك مەترسیدار) لەشوێنی ژێرخاک کردنی پاشماوەکانی شارەوانی.

هـ- خۆ ڕزگارکردن لە شانەو پارچەی لاشەی مرۆڤ کەلە نەشتەرگەری پەیدادەبن بە بەکارهێنانی سوتێنەری سیستەماتیک (المحرقة النظامية).

و- ڕزگاربوون لەهەموو پاشماوەکان جگە لەوەی لە برگەی (د) ی سەرەوە باسکراوە وەکو پاشماوەی ژوورەکانی نەشتەرگەری و تاقیگە و هەروەها مادده پیسبووەکان وەکو بەستەرو شاش و لۆکە، کۆبکرێنەوە لەحاوییەی تایبەت و پاشان چارەسەربکرێت بە ئۆتۆکلیف یان مایکرۆوەیڤ لە نەخۆشخانەکان.

ز- ئەو پاشماوانەی ماددەی تیشکی تێدایە بەپێی ڕێنماییەکانی دەستەی پاراستن وچاککردنی ژینگە تایبەت لەم بوارەدا چارەسەر دەکرێن.

ح- پێویستە ژوورەکانی تیشك بە هەموو جۆرەکانییەوە و بە پێی تایبەتمەندی کارپێکراو بێت.

ط- دابینکردنی پێداویستی بۆ کارمەندان لە ژوورەکانی تیشك بە هەموو جۆرەکانییەوە بۆ پاراستنیان لەبەرکەوتن وەکو (بەروانکە قورقوشمیەکان و چاویلکەی پاراستنی چاو) بۆ زانینی ئەگەری بەرکەوتنیان بەتیشك وەکو (دۆزمیترو ...هتد).

چوارەم: پرۆژە نەوتی و پترۆکیمیاوییەکان:

١- دامەزراندنی هێڵی بۆڕیەکان لەناو ئاو یان لە وشکانی.

٢- هەڵکۆڵین بۆ دۆزینەوە لە وشکانی یان لە دەریاچەکان بۆ گەڕان بەدوای نەوت وغاز.

٣- پەرەپێدانی کێڵگەی نەوت و غاز لە وشکانی و دەریاچەکان.

٤- دەرهێنانی نەوت و گاز لەوشکانی و دەریاچەکان.

٥- تۆڕی دابەشکردنی گازی سروشتی لە شارەکان.

٦- لێدانی بیری بەرهەمهێنەر لەو ناوچانەی کە ئاسانکاری بەرهەمهێنانی هەیە کە توانای ئەوە هەبێت بیگرێتە خۆی و بەستنەوەی لەگەڵ ئەو بیرە نوێیانە لەگەڵ ئەو ئاسانکاریانەدا, بێ ئەوەی هیچ بەرفراوانی نوێ ی بخرێتە سەر.

٧- ڕوپێوکردنی دۆزینەوە تەنها (جیۆلۆجی، جیۆفیزیاوی) لەسەر وشکانی و دەریاچەکان بۆ گەڕان بەدوای نەوت و غاز.

٨- پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری بۆ پرۆژە نەوتییەکان.

٩- یەکەکانی لێك جیاکردنەوە و چارەسەرکردن و بەکارهێنانی نەوت وغاز.

١٠- کارگە پترۆکیماویەکان.

١١- وێستگەکانی پاڵاوتنی نەوت و پیترۆکیمیاوییەکان.

١٢- دامەزراندنی عەمبارەکانی کۆگاکردنی سووتەمەنی (بەنزین و غاز و دیزل ونەوتی سپی) کە توانای کۆگا کردنیان لە (١٥٠٠٠٠) سەد و پەنجا هەزار لیتر و زیاترە.

١٣- بەرهەمهێنانی ڕۆنی بزوێنەرەکان و گریزەکان.

١٤- ڕیسایکلینی یان دووبارە بەرهەمهێنانی ڕۆنی بزوێنەرەکان و گریزەکان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- بڕگەکانی (١و٢و٣و٤و٦و٧) شوێنی دامەزراندنیان بەپێی سروشتی کار و پێویستی دیاری دەکرێت.

ب- بڕگەی (٥)ڕێپێدراوە لە ناو شارەکاندا بێت.

ج- بڕگەکانی (٩ و ١٠ و ١١) ڕێپێدراوە بە دامەزراندنی لەناوچە پیشەسازییە دیاریکراوەکان یان لە دەرەوەی سنووری شارەوانی و، دوور لە شوێنی نیشتەجێبوون لە(٥) پێنج کیلۆمەتر کەمتر نەبێت و بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(١٠٠٠) مەتر دووربن

د- نابێت لەدۆڵەکان و شوێنە نزمەکان یان لەزەوییە تەختەکان بێت ئەگەر بەربەستی سەرچاوەیەکی سروشتی یان دەستکرد (گردو تەپۆلکە و دارستان) نەبێت بۆ (با)ی باو.

هـ- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

• سەبارەت بە بڕگەی ٨ (پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری بۆ پرۆژە نەوتییەکان) و بڕگەی ١٢ (عەمبارەکانی سووتەمەنی):

أ- دەبێت لە دەرەوەی ناوچەی نیشتەجێبوون بێت، بە مەرجێك دووریەکەی لە (١) یەك کیلۆ مەتر کەمتر نەبێت لەناوچەکانی نیشتەجێبوونەوە.

ب- دووریەکەی لەڕێگای گشتی لایەنی پەیوەندار دیاری دەکات.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێ بوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دامەزراندنی وێستگەیەکی چارەسەری فیزیاوی وکیمیاوی و بایۆلۆجی کە چوستییەکی باشی هەبێت بۆ کەمکردنەوەی خەستی هەموو پیسکەرەکانی ئاو، بەجۆرێك ڕێك بێت لەگەڵ سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو و پێوانە ژینگەییەکان کەدەسەڵاتی ژینگەیی دەری دەکات.

ب- چارەسەرکردنی دەرهاویشتەکان بۆ بەرگە هەوا، بەجۆرێك بگونجێت لەگەڵ تایبەتمەندی هەوا کە دەسەڵاتی ژینگەیی دەیگرێتەبەر.

ج- خۆ ڕزگارکردن لە پاشماوە ڕەق و مەترسیدارەکان کەلەئەنجامی پرۆسەی بەرهەمهێنان و وێستگەی چارەسەری ئاوەڕۆکان دروست دەبێت بەشێوەیەکی دروست لەڕووی ژینگەیی بەڕەزامەندی لایەنە پەیوەندیدارەکان.

د- دابینکردنی تاقیگەیەکی تەواوکار بۆ پشکنینی ئاوە پیشەسازییەکان و دەرهاویشتە گازیەکان، دوای چارەسەرکردنیان بۆ دڵنیابوون و ڕێك بوونیان لەگەڵ سنورداریە ژینگەییەکان.

هـ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پڕۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

و- دروستکردنی دیوارێکی ڕێکوپێك کەبەرزییەکەی لە (٢) دوو مەتر کەمتر نەبێت.

ز- دابینکردنی پێداویستیەکانی دڵنیایی و تایبەت بۆ کۆنترۆلکردنی ئاگرکەوتنەوە یان هەر ڕوداوێکی لەناکاو کە دەبێتە هۆی پیسبوونی ژینگەیی بۆ ناوچەکانی دەوروبەری.

پێنجەم: پڕۆژەکانی ووزە و دامەزراوە بنەڕەتییەکان:

١- دروستکردنی فڕۆکەخانە یان فراوانکردنی شوێنی نیشتنەوەی فڕۆکەکان، ئەوانەی باڵی جێگیریان هەیە هەروەها هەلیکۆپتەر و فڕۆکە چارۆکە دارەکان.

٢- هێڵی ئاسنینی نوێ .

٣- پڕۆژەی گەورەی ئاودێری نوێ کە بەنداوەکان و هیتریش بگرێتەوە.

٤- وێستگەکانی چارەسەرکردنی ئاوەڕۆی ناوەندی شارەکان.

٥- وێستگەکانی وزەی گەرم پژێن (کارۆ گەرمی) بۆمەبەستی پڕۆژەی پیشەسازی و پیترۆکیمیاوی.

٦- وێستگەکانی بەرهەمهێنانی ووزەی کارەبایی، هەر جۆرە سووتەمەنییەك بەکاربهێنرێت و سیستەم و یەکەکان و تۆڕەکانی تایبەت بەوان.

٧- هێڵەکانی بەستنەوەی وزەی کارەبایی لەنێوان وڵاتاندا.

٨- وێستگەکانی بەرهەمهێنانی کارەبا بە بەکارهێنانی ووزەی ئاوی.

٩- شوێنەکانی ژێرخاک کردنی تەندروست بۆخۆڵ و خاشاکی شارەوانی.

١٠- شوێنەکانی داپۆشینی پاشماوە مەترسیدارەکان، جگە لە پاشماوە تیشکاوییەکان و ئەو پاشماوانەی بە تیشك پیسبوون.

١١- کارگەکانی چارەسەرکردنی پاشماوەکانی شارەوانی.

١٢- دروستکردنی ناوچە و شاری پیشەسازی.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت بەدامەزراندنی لەدەرەوی سنووری شارەوانی کە لە (٥) پێنج کیلۆمەتر کەمتر نەبێت، جگە لە شوێنەکانی ژێرخاک کردنی پاشماوە مەترسیدارەکان کەدەبێ (١٠) دە کیلۆمەتر بێت.

ب- دووری شوێنەکەلە (٣) سێ کیلۆمەتر کەمتر نەبێت لە شوێنی نیشتەجێبوون.
ج- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(١٠٠٠) مەتر دووربن.
د- نابێت وێستگەی بەرهەمهێنانی ووزە لە دۆڵ و شوێنە سروشتییە نزمەکان دابمەزرێنرێت، جگە لەو وێستگانەی بەرهەمهێنانی کارەبا کە پشت بەوزەی ئاو دەبەستن، ئەویش دەبێت پابەندی هەمووڕێنماییەکان و پێداویستییە ژینگەییەکان بن.
هـ- پرۆژەکانی چارەسەرکردنی ئاوەڕۆی ناو شارەکان لەمەبەدەر دەبن کە بەپێی سیستەمی چارەسەری داخراو دادەمەزرێن کەخزمەت بەکۆمەڵگای جێنشینە دیاریکراوەکان دەکات.
و- ڕێگە نادرێت بەدامەزراندنی شوێنی بنگڵکردنی ماددە تیشك دەرەکان.
ز- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی هۆیەکانی چارەسەرکردنی گازەکان و تەنۆچکە وورده دەرچووەکان، بەجۆرێك کە بگونجێت لەگەڵ پێوەرەکانی جۆری هەوا کە لەلایەن دەسەڵاتی ژینگەیی دیاری دەکرێن.
ب- چارەسەرکردنی ئاوی پیشەسازی دەرچوو ڕێك بێت لەگەڵ سیستەمی پاراستنی سەرچاوە ئاوییەکان.
ج- خۆڕزگارکردن لەڕۆنی بگۆڕەکان بەڕێگایەکی دروست لەڕووی ژینگەییەوە.
د- دەبێت وێستگەکانی بەرهەمهێنانی کارەبا تاوەری ساردکردنەوەی تێدابێت بۆ دابەزاندنی پلەی گەرمی ئاوەکان بەپێی سنوردارییە ڕێپێدراوەکان.
هـ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.
و- هەندێک ڕۆنی بگۆڕە کارەباییەکان ژەهری ژینگەیی زۆر مەترسیدارن و نابێت بسوتێنرێن یان بگاتە سەرچاوە ئاوییەکان یان خۆراکەکان، دەبێت بەپێی مەرجەکانی ڕزگاربوون لەپاشماوە مەترسیدارەکان و ژەهراوییەکان لەناو ببرێن بەپێی ئەو مەرجانەی کە بەشێوەیەکی فەرمی بڕیاردراون، لەگەڵ پێویستی چاودێریکردنی بەردەوامدا.
ز- خۆ ڕزگارکردن لەپاشماوە ڕەقەکان کە لە هەندێ چالاکیدا دێنە کایەوە بەپێی یاساو ڕێنماییەکان کە دەسەڵاتی ژینگەیی پەیڕەوی دەکات.

ماددەی (٤): چالاکییە پیسکەرەکانی ژینگە لە پۆلێنی (ب)

یەکەم: پرۆژە پیشەسازییەکان:

١- پیشەسازییە خۆراکییەکان:
١- کارگەکانی دروستکردنی (ئایس کریم) و جۆرەکانی بەستەنی.
٢- پرۆژە پیشەسازییەکانی شیرەمەنی و لەکیسنان و لەقوتوو نانی هەموو جۆرەکانی شیر.
٣- کارگەکانی حەلواو بنێشت و شیرینیەکان و شەربەت و ساردەمەنی و خواردنەوە گازییەکان وسۆدە.
٤- کارگەکانی دەرهێنانی ڕۆنی ڕووەکی بەبێ دووبارەکردنەوە و چارەسەرکردن.
٥- کارگەکانی لە قوتوو نانی میوە و سەوزەکان.
٦- دروستکردنی ئاوی تەماتە و جۆرەکانی مورەبا و هەموو جۆرەکانی سرکە و شەربەتی میوەکان.
٧- ئەو کارگانەی کە هەڵدەستن بە پیشەسازیکردنی بەرهەمەکانی گۆشت و مریشك و ماسی.
٨- کارگەکانی وردکردنی توتن و پیشەسازی جگەرە و توتنی نێرگەلە (تنباك).

٩- کارگەکانی هەویر ترش و ترشاندنی جۆو خواردنەوە کهولییەکان بەگشت جۆرەکانیەوە.
١٠- کارگەکانی دروستکردنی شەکر .
١١- کارگەکانی دروستکردنی ئارد.
١٢- کارگەکانی چپس و جۆرەکانی.
١٣- کارگەکانی ئاوی کانزایی یان پڕکردنەوەی ئاوی سروشتی یان دڵۆپینراو یان شیرینکردنی.
١٤- کۆگاکانی ساردکەرەوەی خۆراك یان ساردکەرەوەکانی هەڵگرتنی خۆراك.
١٥- دروستکردنی کۆگاکانی دانەوێڵەکان جگە لە (گەنم و جۆ).
١٦- کارگەکانی پسکویت و هەویرکاری و چپس و جۆرەکانی.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدراوە لەناو سنووری شارەوانی لەناوچە پیشەسازییەکان و لە بلۆکی تەرخانکراو بۆ پیشەسازییە خۆراکیەکان یان ناوچە بازرگانییەکان هەروەها لەدەرەوەی سنووری شارەوانی، جگە لە هەردوو بڕگەی (٩و١٠) کە پێویستە لەدەرەوەی سنووری شارەوانی بێت، بەمەرجێك دووری لەکۆمەڵگەی نیشتەجێبوون لە (١) یەك کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.
ب- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.
ج- کۆگای ساردکەرەوە بۆ هەڵگرتنی بەرووبوومە کشتوکاڵییەکانی خۆماڵی هەمان ناوچە، دەکرێت لەسەر زەوی بەردەڵان یان ئەو زەویانەی سیفاتی کشتوکاڵیان نەماوە دابمەزرێت.
ح- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت .

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- چارەسەرکردنی پاشماوەی ئاوی پیشەسازی و ڕزگاربوون لێی بەڕێگایەکی دروست لەڕووی ژینگەییەوە.
ب- ڕزگاربوون لە پاشماوە ڕەقەکان کە لەپرۆسەی بەرهەمهێناندا دێنەکایەوە بەشێوەیەکی دروست لەڕووی ژینگەییەوە بەپێی ڕێنماییەکانی لایەنە تایبەتمەندەکان.
ج- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتەکان بۆ بەرگەهەوا لە ئەنجامی کارکردنی ئەو کارگە و پرۆژانە، دانانی هۆیەکانی کۆنترۆڵکردنی پیسبوون بەپێی ڕێنماییە پەیڕەو کراوەکان.
د- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.
هـ- سەبارەت بە کارگەکانی ترشاندنی جۆو خواردەمەنییە کهولییەکان، پێویستە ڕەچاوی بارودۆخی کۆمەڵایەتی ناوچەکە بکرێت.
و- سەبارەت بەکارگەکانی تووتن پێویستە ئامێری نیشتنەوەی تۆز دابنرێت کە چارەسەری ئەو تۆزانە بکات لەکاتی بەرهەمی تووتندا دەردەچن.
ز- دابینکردنی هەوا گۆڕکێی باش لەناو ئەوشوێنانەی تەرخان کراون بۆ سەرجەم چالاکییەکان.
ح- سەبارەت بە پرۆژەکانی عەمبارە ساردکەرەوەکان، پێویستە ئەو گازەی کە لە دەزگاکانی ساردکەرەوە بەکاردێت ڕێك بن لەگەڵ تایبەتمەندی ژینگەیی لەڕووی کاریگەرییان لەسەر چینی ئۆزۆن و لەڕووی نێودەوڵەتییەوە ڕێگەپێدراوبن.
خ- دەربارەی کارگەکانی بەرهەمهێنانی ئاوی کانزایی بە شێوەیەکی گشتی، دەبێت ئەم خاڵانەی خوارەوە جێبەجێ بکرێت:

١- دەکرێت لەسەر ڕووبارەکان و کانیاوەکان دروست بکرێت.

٢- نابێت ئاوی ژێر زەوی بەکاربهێنرێت.

٣- پاککردنەوەی ئاو بە ئۆزۆن لە دوای لە بوتڵ کردنیان.

٤- دابینکردنی تاقیگەی کۆنترۆڵی کوالێتی بۆ پشکنینی فیزیاوی و کیمیاوی و بەکتریۆلۆجی ئاو، هاوڕێک بێت لەگەڵ پێوەرەکانی کوردستان یان عێراق لەگەڵ پێوەرەکانی ڕێکخراوی تەندروستی جیهانی دەربارەی ئاوی خواردنەوە یان لەگەڵ هەر زانیارییەکی نوێ سەبارەت بەو بابەتە.

٢- پیشەسازی ڕستن و چنین و داوە پیشەسازییەکان:

أ- کارگەکانی داوی پیشەسازی وەك ئارموشی پیشەسازی و پۆلیستەر کە دەزگای بۆیەکردنی تێدا نیە.

ب- کارگەکانی ڕستن و چنین.

ج- کارگەکانی بەرهەمهێنانی داوی ڕووەکی کە داو بەرهەم دێنێت وەك (کەتان و لیف).

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت بەدامەزراندنی لەناوچەکانی پیشەسازی و واباشترە لە بلۆکی تایبەت بە پیشەسازییەکانی چنین لەناو سنووری شارەوانی یان دەرەوەی سنووری شارەوانی بێت، بەمەرجێك دووریەکەی (٢) دوو کیلۆمەتر لەکۆمەڵگای نیشتەجێ بوون و بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.

ب- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی حاوییە بۆ کۆکردنەوەی پاشماوە ڕەقەکان و خۆ ڕزگارکردن لێیان بەشێوەیەکی دروست کە بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی ژینگەیدا.

ب- ڕزگاربوون لە ئاوی پاشماوە کەلە ئاوەڕۆکان و شوشتنی ناو کارگەکان کۆدەبێتەوە لەڕێگای دانانی یەکەکانی چارەسەرکردنی ئاو، دوای ئەوە تێکەڵ بە ئاوەڕۆی ناوچەکە دەکرێت.

ج- چارەسەرکردنی پیسبوون بە ژاوەژاو.

د- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

٣- پیشەسازییە کیمیاوییەکان:-

١- دروستکردن و لەبوتڵکردنی کۆلۆنیا و بۆن و ڕۆنی بۆندار.

٢- کارگەکانی پێداویستیەکانی جوانکاری.

٣- چاپخانەکانی (ئۆفسێت، گشتی و چاپخانەکانی گۆڤار و ڕۆژنامەکان) و چاپکردنی پلێت.

٤- دروستکردنی تەپەدۆر.

٥- کارگەکانی سابوون وگلیسرین وجۆرەکانی شامپۆ و ڕۆنەکانی قژ و پاك کەرەوەکان(شل و پاودەر).

٦- کارگەکانی بەرهەمهێنانی ئیسفەنجی دروستکراو.

٧- دامەزراوەی پیشەسازییەکانی پێستە وەک (پێڵا و وقایش وجزدان و جانتای پێستی).

٨- دروستکردنی فایبەرگڵاس (ریشاڵە شوشەییەکان).

٩- کارگەکانی تێکەڵکردن و لەکیس کردنی پەینی ئۆرگانی.

١٠- دروستکردنی پێنوسی ڕەصاص و مەرەکەب و قەڵەم جاف.
١١- بەرهەمهێنانی کاغەز و بەرهەمە کارتۆنییەکان و کاغەزی رووپۆشکردنی دیوارە ناوخۆییەکان لە ریسایکلینی بەرهەمەکانی کاغەزی بەکارهاتوو.
١٢- دروستکردنی دەمامکی پاراستن لەگازە ژەهراویەکان و پاراستن لە ڤایرۆس و بەکتریا.
١٣- لەقوتوو نان و پێچانەوەی بەرهەمە کیمیاوییەکان و پاکەرەوە شل و ڕەقەکان.
١٤- کارگەکانی کەتیرەی پیشەسازی و غەڕە.
١٥- دروستکردنی هەویر و پۆدرەی ددان.
١٦- لە قووتوو نانی دەرمان وکرێم بێ دروستکردنی ماددەی خاو یان ماددە کارتێکەرەکان.
١٧- کارگەکانی ئەسفەلتی کۆنکرێتی.
١٨- کارگەکانی فلانکۆت و داپۆشەری قیرِی و ماستیك و لباد.
١٩- عەمبارەکانی پێستەی خۆش نەکراو مەبەستیش ئەوشوێنانەیە کە تەنیا پێستی لێ خوێ و وشك دەکرێتەوە، تا ئامادە بکرێت بۆکاری خۆشکردن.
٢٠- هاڕینی پلاستیکی بەکارهاتوو و، بەرهەم هێنانی دەنکۆڵە.
٢١- کارگەی بڕینی کاغەزی چیمەنتۆ و ئامادەکردنی کیس(بەبێ دروستکردن).
٢٢- دروستکردن و ریسایکلینی پاتری بەهەموو جۆرەکانییەوە.
٢٣- کارگەکانی مۆم.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت لەناو سنووری شارەوانی بێت و لە ناوچەی پیشەسازیەکاندا.
ب- دووری لە نیشتەجێبوون و خزمەتگوزاری گشتی لە (١)یەك کیلۆمەتر و بەلایەنی کەمەوە. لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.
ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دانانی چارەسەرەکان بۆ کۆنترۆڵکردنی پیسکەرەکانی هەوا بەشێوەیەک گازە دەرچووەکان ڕێک بێت لەگەڵ خەسڵەتەکانی هەوا کە دەسەڵاتی ژینگەیی دیاری دەکات.
ب- دانانی یەکەی چارەسەرکردنی پاشماوە شلە پیشەسازییەکان بەرلەوەی بخرێتە نێو تۆڕی ئاوەڕۆی گشتییەوە.
ج- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.
د- دابینکردنی پێداویستییەکان بۆ کەمکردنەوەی ژاوەژاو تا ئەو سنوورەی کەڕێنماییە ژینگەییەکان ڕێیان پێداوە.
هـ- دابینکردنی پێداویستی تەندروستی و سەلامەتی ئەوانەی لە کارگەکاندا کار دەکەن.

سەبارەت بە کارگەکانی مۆم:

أ- بەکارهێنانی سووتەمەنی پاك لە پرۆسەکانی گەرمکردن بۆ تواندنەوەی مۆم.
ب- دانانی هەواکێش بە چوستییەکی بەرز کاربکات و چەند جارێك هەوا گۆڕکێی کۆگاکان بکرێت لە ڕۆژێکدا.

٤- پیشەسازییەکانی داروتەختە:-
أ- کارگەکانی تەڕکردنی دار و تەختە (چارەسەرکردنی کیمیاوی بۆ دارەکان).
ب- کارگەکانی دارە پیشەسازییەکان.
سنووردارکردنی شوێنەکان:
أ- ڕێپێدەدرێت بەدامەزراندنی لەدەرەوەی سنووری شارەوانی یان لە ناو ناوچە پیشەسازییەکان، لەو بلۆکەی تەرخان کراوە بۆ پیشەسازییەکانی دار و تەختە.
ب- دووری لە نیشتەجێبوون و خزمەتگوزاری گشتی لە(١) یەك کیلۆمەتر و بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.
ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت .
پێداویستییە ژینگەییەکان:
أ- هەموو ڕێکارێك بگیرێتەبەر بۆ کەمکردنەوەی ژاوەژاو کە لەئەنجامی بە گەڕخستنی ئەو مەکینە و دەزگایانەی کە لەو کارگانەدان دروست دەبن.
ب- دابینکردنی هەوا گۆڕکێی باش لەناو هۆڵەکانی کارکردندا.
ج- دابینکردنی فلتەری هەوا بۆ ڕێگریکردن لەبەرزبونەوەی ئەو تۆزەی کە لەئەنجامی پرۆسەی پارچە پارچەکردن بڵاودەبێتەوە.
د- دانانی پارزونگی ئاسنین لەسەر مەنهۆڵەکانی ئاوەڕۆکان، بۆ ڕێگەگرتن لەتێکەڵبوونی پاشماوەی ڕەق لەتۆڕی ئاوەڕۆ و چارەسەرکردنی ئاو بەر لەوەی بچێتە ناو ئاوەڕۆ.
هـ- دابینکردنی حاوییەی سەرپۆشکراو بۆ کۆکردنەوی پاشماوە ڕەقەکان کە لەئەنجامی پرۆسەی بەرهەمهێنان دێتە کایەوە و ڕزگاربوون لێی بەڕێگایەکی ژینگەیی دروست.
و- پێویستە سەرچاوەی ماددەی خاو لە دەرەوەی هەرێم بێت.
ز- دابینکردنی پێداویستی و کەل و پەلی سەلامەتی پیشەیی بۆ ئەو کارمەندانەی لەکارگەکەدا کار دەکەن.
ح- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.
٥- پیشەسازییە گەرمەکان و کانزایی و ماددەی بیناسازی:
١- بەرهەمهێنانی ڕەژوو(خەڵوز) ی دار.
٢- بەرهەمهێنانی ڕەژووی ئاژەڵی لەئێسکی ئاژەڵەکان.
٣- کانەکان شکێنەرەکانی چەوو لم و گەچ و جبس و نورە.
٤- شکێنەرەکانی مەڕمەڕ .
٥- کارگەی خشت و ترمستۆن و بلۆکی پۆنزاو کورەی سورکردنەوەی قوڕ و جیر و جبس.
٦- هاڕین و وردکردنی بەرد و جبس و جیر و شوشە.
٧- دروستکردنی پەیکەر لەبرۆنز و کانزاکانی تر.
٨- دروستکردنی دیزە و گۆزە و قاپی لەقوڕ دروستکراو.
٩- کارگەی بەرهەمهێنانی قەلەقیم سپی (معجون).
١٠- شوێنەکانی غەسالەی چەو و لم.

١١- کارگەکانی بلۆك و میکسەری ناوەندی و کابیسەکان.
١٢- کارگەکانی بینای کۆنکریتی ئامادەکراو وبەرهەمهێنانی پارچەی کۆنکریتی و جبسی ئامادەکراو.
١٣- دروستکردنی بەرهەمە چیمەنتۆییەکان (حەوزی چیمەنتۆیی، قەپاغی مەنهۆڵەکان ... هتد).

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت بەدامەزراندنیان لەناوچە پیشەسازییەکان و لەو بلۆکانەی کەبۆی دانراوە، سەبارەت بە خاڵی (٣و٥) دەکرێت دابمەزرێندرێن لە دووری (٢) دوو کیلۆمەتر کەمتر نەبێت لەدەرەوەی سنووری شارەوانی و کۆمەڵگای نیشتەجێبوون.
ب- نابێت ئەوکارگانە لەدۆڵ و شوێنە نزمە سروشتییەکان دابمەزرێنرێت.
ج- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.
د- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- پرۆسەی بەرهەمهێنان دەبێت لەشوێنێکی داخراو بێت لەگەڵ دابینکردنی هەوا گۆڕکێی گونجاو.
ب- چارەسەرکردنی هەموو دەرهاوێشتەکان بۆ بەرگە هەوا و دانانی فلتەری پاکردنەوەی تۆز و خۆڵ لەو ئاستە زیاتر نەبێت لە سنووری ڕێپێدراو لە لایەن دەسەڵاتی ژینگەییەوە دیاریکراوە.
ج- چارەسەرکردنی پاشماوە شلەکان کە لەئەنجامی پرۆسەی بەرهەمهێناندا دێتەکایەوە بەو پێیەی کە گونجاوبێت لەگەڵ سیستەمی پاراستنی سەرچاوە ئاویەکاندا.
د- ڕزگاربوون لەپاشماوە ڕەقەکان کە لەئەنجامی پرۆسەی بەرهەم دێنە کایەوە بەشێوازێکی ژینگەیی ڕاست و دروست.
هـ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.
و- واباشە شوێنێکی بەکۆمەڵ بۆ کارگەکانی خشت بۆ هەر یەکەیەکی ئیداری ئەگەر پێویستی بە زیاتر لە کارگەیەك بوو بەمەرجێك بە پێی سنورداریەکانی سەرەوە بێت.
ز- ئەو پرۆژانەی کەفڕن یان سیستەمی سووتاندن بەکاردەهێنن پێویستە سوتەمەنی پاك و سیستەمی سوتاندنی میکانیکی بۆپاڵنانی سوتەمەنی بەکاربهێنرێ بۆئەوەی سوتاندنێکی تەواو ئەنجام بدرێت بەشێوەیەك کە دەرهاوێشتەکان گونجاو بێت لەگەڵ پێوەرەکانی جۆری هەوا کە دەسەڵاتی ژینگەیی پشتی پێدەبەستێت.
ح- ڕەچاوی ئەو ڕێنماییانە و بەرزەفتکارانەی کەلە وەزارەتی سامانەسروشتییەکان دیاریکراون بۆ ئەو چالاکیانەی پەیوەندی بەو وەزارەتەوە هەیە.
خ- ڕێکخستنەوەی شوێنی کانەکان و شکێنەرەکان دوای هەڵگرتنیان.

٦- پیشەسازییە کانزاییەکان:

١- دروستکردنی قووتوەکانی قوتوبەندی کانزایی.
٢- دروستکردن و کوتانی مس.
٣- دروستکردنی ئامراز و کەل و پەلی نەشتەرگەری.
٤- دروستکردنی کاغەزی کانزایی بۆ پێچانەوەی خواردەمەنی.
٥- کارگەکانی بۆڕی پۆڵاو کارگەکانی بەرهەمهێنانی ستونی کارەبایی بەبێ (الطلاء کهربائي) یان گەڵڤەنایزکردن.

٦- کارگەکانی دروستکردنی فیلم و کاغەزەکانی وێنەگرتنی فۆتۆگرافی.
٧- دروستکردنی بوتڵەکانی غازی شل و پارچەکانی.
٨- لێکدانی پارچەکانی ئۆتۆمبێلەکان بەهەموو جۆرەکانیەوە (بارهەڵگر، گواستنەوە، کشتوکاڵی، بیناسازی، ماتۆڕسکیل، پایسکیل).

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت بە دامەزراندنی لەناو سنووری شارەوانی لەناوچە پیشەسازیەکان سەبارەت بە خاڵی (٥) پێنج ڕێگادەدرێت بە دامەزراندنی لەدەرەوەی سنووری شارەوانی، یان لەناوچەکانی پیشەسازییە قورسەکان.
ب- دووری لە شوێنی نیشتەجێبوون لە (٢) دوو کیلۆمەتر و بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.
ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دەبێ پڕۆسەی بەرهەمهێنان لەشوێنێکی داخراودا بێت لەگەڵ دابینکردنی ئامێری کارای هەوا گۆڕکێ.
ب- دابینکردنی هۆیەکانی زاڵبوون بەسەر هەڵم وگازەکان.
ج- دابینکردنی حاوییە بۆ کۆکردنەوەی پاشماوە ڕەقەکان و ڕزگاربوون لەو پاشماوانە لەڕێگای فڕێدانیانەوە لەشوێنەکانی ژێرگڵ کردندا.
د- چارەسەرکردنی پاشماوە شلەکانی پڕۆسەی بەرهەمهێنان، بەو پێیەی کەهاوڕێك بێت لەگەڵ سیستەمی پاراستنی سەرچاوە ئاوییەکان.
هـ- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پڕۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

٧- پیشەسازییە کارەبایی و ئەلکترۆنییەکان:

١-کارگەکانی گڵۆپ و لولەی ڕوناك کردنەوە.
٢- دروستکردنی خانە و رووتەختی هەتاوی (سۆلار).
٣- دروستکردنی سی دی(CD).
٤- کۆکردنەوەی ئامێرە کارەباییەکان (بەفرگر و فرێزەر و فێنککەرەوە و پانکەی کارەبایی...هتد).
٥- دروستکردنی کەلوپەلی زانستی و ژمێرەیی و کەل و پەلی ئەلیکترۆنی (تەلەفزیۆن و ڕادیۆ و ژمێرەیی ئەلیکترۆنی).
٦- کۆکردنەوەی بەرهەمە کارەباییەکان (سویچ و سرکێت و ... هتد).
٧- کارخانەکانی کۆکردنەوە و چاککردنەوە و سیانەی بگۆڕە کارەباییەکان .
٨- کۆکردنەوەی گەرم کەرەوەی زەیتی و کارەبایی.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدراوە لەناو سنوری شارەوانی و لە ناوچە پیشەسازییەکانی تەرخانکراو دابمەزرێت.

سەبارەت بە بڕگەی (٧) ڕێپێدەدرێت لەدەرەوەی سنوری شارەوانی دابمەزرێت بە دووری (٢) دوو کیلۆ مەتر لە شوێنی نیشتەجێبوون و، بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن یان لە ناوچەی پیشەسازی قورس.

ب- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- چارەسەرکردنی پاشماوە شلە پیشەسازییەکان کە لەئەنجامی پرۆسەی بەرهەمهێناندا دێنەکایەوە بەو پێیەی کە گونجاوبێت لەگەڵ سیستەمی پاراستنی سەرچاوە ئاویەکاندا.

ب- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتە گازییەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان کە بگونجێت لەگەڵ پێوەرەکانی پاراستنی هەوا .

ج- خۆڕزگارکردن لە پاشماوە ڕەقەکان بە شێوەیەکی دروست و ژینگەیی.

د- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پڕۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

سەبارەت بە کارگەکانی دروستکردن یان کۆکردنەوەی بگۆڕە کارەباییەکان:

أ- هەندێك لە ڕۆنی بگۆڕەکان ژەهری زۆر مەترسیدارن بۆ ژینگە، نابێت بسوتێنرێن یان بچێتە ناو سەرچاوەکانی ئاو یان خۆراك، خۆڕزگارکردن لێیان بە پێی مەرجەکانی ڕزگاربوون لە پاشماوە مەترسیدارەکان و ژەهراوییەکان کە بڕیاریان لێدراوە لەگەڵ چاودێریکردنی بەردەوام.

ب- دابینکردنی بێرنەری تایبەت بۆ ئەم جۆرە ڕۆنە کە پلەی گەرمی زۆر بەرزی هەبێت یان ڕیسایکلینی بۆ بکرێت ئەگەر کارگەی تایبەت بە ڕیسایکلینی ئەم جۆرە ڕۆنە هەبوو.

دووەم: پڕۆژە کشتوکاڵییەکان:

١- سەربڕخانەی نیمچە میکانیك/ سەربڕخانەی میکانیکی.

٢- کێڵگەی پەلەوەر.

٣- پڕۆژەکانی بەخێوکردنی ئاژەڵ (مەڕو بزن، مانگا، گوێرەکە (گۆلك)، گامێش).

٤- کێڵگەکانی بەخێوکردنی وشترمەل.

٥- دامەزراوەکانی دروستکردن و بەرهەمهێنان و کۆگاکردنی ئالیکی ئاژەڵەکان و ماسییەکان(جگە لە پڕۆتین).

٦- ئامادەکردن و پێچانەوەی پەلەوەرو باڵندەکان.

٧- پڕۆژەکانی بەخێوکردنی ئاژەڵی کێوی.

٨- بەخێوکردنی دووپشک بۆ دەرهێنانی ژەهرەکەی.

٩- هەڵهێنەرەکان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت لە دەرەوەی سنوری شارەوانی دابمەزرێت و، دووریەکان بەم شێوەیە دەبێت:

١- دووری لە سنووری شارەوانی پارێزگا و ئیدارە سەربەخۆکان:

أ- پڕۆژەکانی نەژاد (٢٠) بیست کیلۆمەتر.

ب- پڕۆژەکانی دایکانەی (گۆشت و هێلکە) و هێلکەی خواردن و تەواو کاری سەربڕخانەی پەلەوەر (٥کم) پێنج کیلۆمەتر.

ج- پڕۆژەکانی پەلەوەری گۆشت و قەل و وشترمل و هەڵهێنەر و کاوێژکارەکان و کارگەی ئالیک (٣) سێ کیلۆمەتر.

٢- دووری لە سنووری شارەوانی قەزا و ناحیەکان:

أ- پڕۆژەکانی نەژاد(٥) پێنج کیلۆمەتر.

ب- پڕۆژەکانی دایکانەی (گۆشت و هێلکە) و هێلکەی خواردن و تەواوکاری و سەربڕخانەی پەلەوەر (٣) دوو کیلۆمەتر.

ج- پڕۆژەکانی پەلەوەری گۆشت و قەل و وشترمل و هەڵهێنەر و کاویژکارەکان و کارگەی ئالیک (٢)دوو کیلۆمەتر.

٣- دووری لە کۆمەڵگەی نیشتەجێبوون:

أ- پڕۆژەکانی نەژاد (٥) پێنج کیلۆمەتر.

ب- پڕۆژەکانی دایکانەی (گۆشت و هێلکە) و هێلکەی خواردن و تەواوکاری و سەربڕخانەی پەلەوەر (١٥٠٠) هەزارو پێنج سەد مەتر.

ج- پڕۆژەکانی پەلەوەری گۆشت و قەل و ووشتر مل و هەڵهێنەر و کاویژکارەکان و کارگەی ئالیک (١٠٠٠) هەزار مەتر.

٤- دووری لە گوند:

أ- پڕۆژەکانی نەژاد (٥) پێنج کیلۆمەتر.

ب- پڕۆژەکانی دایکانەی (گۆشت و هێلکە) و هێلکەی خواردن و تەواوکاری و سەربڕخانەی پەلەوەر (١٠٠٠) هەزار مەتر.

ج- پڕۆژەکانی پەلەوەری گۆشت و قەل و ووشتر مەل و هەڵهێنەر و کاویژکارەکان و کارگەی ئالیک (٥٠٠) پێنج سەد مەتر.

٥- بەلایەنی کەمەوە لەقەدەغەکراوی ڕێگای هاتوچۆی خێرا و ڕێگا سەرەکییەکان(٥٠٠) مەتر دووربن.

٦- دووری لە ڕێگای لاوەکی بۆ گشت پڕۆژەکان (١٥٠) سەد و پەنجا مەتر.

٧- دووری لە ڕێگای گوند بۆ گشت پڕۆژەکان (١٠٠) سەد مەتر.

٨- دووری لە زێ و رووبار و ڕێرەوەکانی ئاوی هەمیشەیی.

أ- پرۆژەی نەژاد (٣٠٠) سێ سەد مەتر.

ب- سەربڕخانەی پەلەوەر (١٠٠٠) هەزار مەتر.

ج- پڕۆژەکانی تر (٢٠٠) دووسەد مەتر.

٩- دووری لە هێلی پالەپەستۆی کارەبای بەرز بۆ گشت پڕۆژەکان (١٠٠) سەد مەتر.

١٠- دووری لە شوێنی گەشتوگوزار و شوێنەوار و (مەزارگە و شوێنە پیرۆزەکان)و بەنداو ودەریاچە و **فرۆکەخانە و بیرە نەوتییەکان و مۆڵگەی سەربازی:**

أ- (پرۆژەکانی نەژاد ٣) سێ کیلۆمەتر.

ب- (پرۆژەکانی تریش ٣) سێ کیلۆمەتر.

١١- دووری لە شوێنی گۆرستان:

أ- پرۆژەکانی نەژاد(١) یەک کیلۆمەتر.

ب- پرۆژەکانی تر (٣٠٠) سێسەد مەتر.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

د- سەبارەت بە برگەی (٨) بەخێوکردنی دووپشك بۆ دەرهێنانی ژەهرەکەی، بە دەردەبێت لە دووری نیشتەجێبوون بەڵام نابێت لە گەڕەکی نیشتەجێبوون بێت.

سەبارەت بە پڕۆژەکانی سەربڕخانەکان:

ڕێنمایی ژمارە (٣) ی ساڵی ٢٠٢١ تایبەت بە سەربڕخانەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق دەرچووە ناوەڕۆک و برگەو ماددەکانی بەهەماهەنگی لەگەڵ لایەنی پەیوەندیدار جێبەجێ دەکرێت.

سەبارەت بە پڕۆژەکانی کێڵگەی پەلەوەر:

١- ڕێپێدەدرێت بە دامەزراندنیان لە دەرەوەی سنوری شارەوانی لەسەر زەوی بەردەڵان یان زەوی کشتوکاڵی سیفاتی کشتوکاڵی نەمابێت.
٢- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەری گۆشت لە هاوشێوەکانی و لە پەلەوەرەکانی قەل و ووشترمەل دەبێت لە (٥٠٠) پێنج سەد مەتر کەمتر نەبێت.
٣- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەر لە پەلەووەرەکانی تر (هێلکەی خواردن، دایکانە) لە(٢) دوو کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.
٤- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەر لە پڕۆژەی پەلەووەرەکانی تر (باپیران) لە (٥) پێنج کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.
٥- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەر لە هەڵهێنەرەکان لە (١٠٠٠) هەزار مەتر کەمتر نەبێت.
٦- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەر لە کارگەکانی ئالیك لە (١٠٠٠) هەزار مەتر کەمتر نەبێت.
٧- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەر لە سەربڕخانەکان لە (٢) دوو کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.
٨- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەر لە بەنزینخانەکان لە (١٠٠٠) هەزار مەتر کەمتر نەبێت و لە پڕۆژەکانی تر لە (٥٠٠) پێنج سەد مەتر کەمتر نەبێت.
٩- دووری پڕۆژەکانی پەلەوەر لە نزیکترین سەرچاوەکانی ئاو لە (١٠٠) سەد مەتر کەمتر نەبێت.
١٠- دووری نێوان هۆڵەکانی بەرهەمهێنان لە یەك پڕۆژەدا لە (٢٠) بیست مەتر کەمتر نەبێت.
١١- دووری لەگەڵ پڕۆژەکانی بەخێوکردنی ئاژەڵ لە (٣٠٠) مەتر کەمتر نەبێت.

سەبارەت بە پڕۆژەکانی بە خێوکردنی ئاژەڵ:

١- ڕێی پێدەدرێت لەدەرەوەی سنوری شارەوانی بێت و دووریەکەی لە نیشتەجێبوون لە (١) یەك کیلۆمەتر کەمتر نەبێت و، لەسەر زەوی بەردەڵان یان زەوی کشتوکاڵی سیفاتی کشتوکاڵی نەمابێت.
٢- دووری پڕۆژەکە لەهەر سەرچاوەیەکی ئاو لە (٢٥٠) دووسەد و پەنجا مەتر کەمتر نەبێت.
٣- دووری پڕۆژەکە لە پڕۆژەکانی پەلەوەر لە (٣٠٠) سێ سەد مەتر کەمتر نەبێت.
٤- دووری پڕۆژەکە لە هاوشێوەی لە (٥٠٠) پێنج سەد مەتر کەمتر نەبێت.

پڕۆژەکانی بە خێوکردنی ئاژەڵی کێوی:

١- دەکرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت و دووریەکەی لە نیشتەجێبوون (١) یەك کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.
٢- ڕەزامەندی لایەنی پەیوەندیدار وەربگرێت بەتایبەتی کشتوکاڵ و ڤێتەرنەری.
٣- دەبێت لەلایەن کەسانی پسپۆڕ و شارەزا سەرپەرشتی بکرێت و شوێنی تایبەتیان بۆ دیاری بکرێت.
٤- دەبێت سەرچاوەی بوونی ئاژەڵەکان دیاربێت کە لێوەی هاتووە بە نووسراوی فەرمی.
٥- بەهیچ شێوەیەک نابێت ئاژەڵی کێوی ناوەوەی هەرێمی کوردستان بێت و ، ڕاو کراو بێت.
٦- لە کاتی لەدایکبوونی هەر بێچوویەک پێویستە فەرمانگەی ژینگەی لێ ئاگاداربکرێتەوە بۆ ئەوەی تۆمار بکرێت.

سەبارەت بە پڕۆژەی بەخێوکردنی دووپشک بۆ دەرهێنانی ژەهرەکەی:

١- دەبیت دووپشکەکان هی ناوخۆی هەرێمی کوردستان بێت.
٢- ئەگەر لەدەرەوەی هەرێمی کوردستان هاوردە کرا، دەبێت ڕەزامەندی دەستەی ژینگە وەربگرێت بۆ زانینی (ژمارە وجۆر وسوری ژیانی دووپشکەکان).
٣- بە هیچ شێوەیەک ئەو دووپشکانەی بەخێودەکرێن دژەی پێنەکرێت وبەرەڵای سروشت نەکرێن، چونکە مەترسی لەسەر ژیانی خەڵك هەیە.
٤- ئەو کارمەندانەی لەو شوێنە کاردەکەن نابێت هەستیارییان هەبێت بە پێودانی دووپشک.

٥- بە سوود وەرگرتن لە سامانی سروشتی کوردستان، هەر بڕیارێک دەربچێت لە داهاتوو پێویستە پابەندبن پێوەی لەسەر دەستکەوتنی داهاتی سروشتی بۆ سندوقی ژینگە.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- پەرژینکردنی پرۆژە کە بەرزیەکەی لە (٢) دوو مەتر کەمتر نەبێت.

ب- دابینکردنی بێرنەری ڕێکوپێك لەگەڵ توانای بەرهەمی پرۆژەکە بگونجێت بۆ سوتاندنی فەوتاوەکان و پاشماوە ڕەقەکان.

ج- لەکاتی هەبوونی فەوتاو لە پرۆژەی پەلەوەر یان پرۆژەی هێلکەی خواردن یان هەڵهێنان کەتووشی نەخۆشی ئەنفلۆنزا، پێویستە بسوتێنرێت لەوبێرنەی هەیە یان لەناو کیسی پلاستیکی توندوتۆڵ دابنرێت و لە چاڵێکی قووڵ بنگڵ بکرێت.

د- ئاوەڕۆی شوشتنی هۆڵەکان و زەمینەکانیان برژێتە ناو حەوزی گونجاو و، دەبێت چارەسەر بکرێت بەر لە ڕۆیشتنی بۆ ئاوەڕۆ بەدانانی یەکەی چارەسەری ئاوەڕۆ.

هـ- پاشماوە ڕەقەکان بە ڕێگایەکی دروست و ژینگەیی چارەسەر بکرێت.

و- چارەسەرکردنی بۆنە ناخۆشەکان کە لەم چالاکیانە دەردەچێت بە ڕێگەیەکی دروست و ژینگەیی.

ز- دابین کردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز، سەبارەت بە کێڵگەکانی پەلەوەر وا باشترە دەوەن یان داری کورت بچێنرێت بۆ ئەوەی ڕێگری بکرێت لە گواستنەوەی نەخۆشی ئەنفلۆنزا لە ڕێگەی باڵندە کۆچەرییەکان.

سێیەم: دامەزراوە تەندروستییەکان:

١- بنکە وکۆمەڵگا تەندروستییەکان کە تاقیگە وژووری تیشکی تیادایە.

٢- بنکە و نۆرینگەکانی جوانکاری کە بە ڕێگای نەشتەرگەری ئەنجام دەدرێت.

٣- تاقیگەکانی شیکردنەوەی نەخۆشییەکان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

١- ڕێپێدەدرێت لەناو سنووری شارەوانی دروست بکرێت لە شەقامی فراوان و بازرگانی، دووری لە کۆمەڵگەکانی نیشتەجێبوون لە (١٠) دە مەتر کەمتر نەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.

ب- دانانی یەکەی چارەسەر کردنی پاشەڕۆی شلی پزیشکی و ئاوەڕۆی تاقیگەکان پێش ئەوەی برژێتە ناو ئاوەڕۆی گشتی.

ج- دانانی یەکەی چارەسەرکردنی ئاوەڕۆ.

د- خۆ رزگارکردن لە پاشماوە رەقەکانی ئاسایی (مەترسیدار نەبێت) بە گواستنەوەی بۆ شوێنی ژێر خاکردنی پاشماوەکانی شارەوانی.

هـ- خۆ رزگارکردن لەو پاشماوانە کە لە برگەی (د)ی سەرەوە ئاماژەیان پێنەکراوە وەکو پاشماوەی ژوورەکانی نەشتەرگەری و تاقیگەکان هەروەها کەل و پەلە پیسبووەکان وەکو بەستەر و شاش ولۆکە وسرنجەکان لە حاوییەی تایبەت کۆبکرێتەوە دواتر بە مایکرۆوەیف یان بە ئۆتۆکلیف چارەسەر بکرێت لەناو نەخۆشخانەکە یان لە سووتێنەرێکی ڕێپێدراو بسوتێنرێت.

و- خۆ رزگارکردن لە شانە و پارچەی لاشەی مرۆڤ کە لە نەشتەرگەرییەوە پەیدا دەبن بە بەکارهێنانی سووتێنەری نیزامی.

ح. سەبارەت بەو پاشماوانەی کە کەل وپەلی تیشکدەری تێدایە، دەبێت بەپێی یاسا و ڕێنمایی لایەنە پەیوەندارەکان کاربکرێت لەو بوارە، لەوانە یاسا و ڕێنماییەکانی دەستەی پاراستن وچاککردنی ژینگە.
ط- پێویستە ژوورەکانی تیشك بەپێی ڕێنماییەکانی خۆپاراستن لە تیشك بێت.

چوارەم: پڕۆژەکانی ووزە و دامەزراوە بنەڕەتیەکان:-

١- سیستەمەکانی گواستنەوە زەبەلاحەکان و ڕێگا خێراکان لەنێویاندا میترۆکان وپردەکان وتونێلەکان.
٢- هێڵەکانی گواستنەوەی ووزەی کارەباو، وێستگەکانی گۆڕین کە لە لیستی پڕۆژەکانی پۆلینی (أ) ئاماژەیان پێ نەکراوە.
٣- کاری پاککردنەوەی جۆگە وچەمە سەرەکییەکانی ئاو.
٤- دروستکردنی ڕێڕەوی نیشتنەوەی فڕۆکەکان کە درێژیەکەی (١٥٠٠) هەزار وپێنج سەد مەترە یان کەمتر (فراوان کردنی فڕۆکەخانە دروستکراوەکان).
٥- دروستکردنی ڕێڕەوی نیشتنەوەی فڕۆکە کشتوکاڵیەکان.
٦- شەقامی ناوخۆیی و ڕێگاکانی ڕۆیشتنی خێرا لەناو شارەکان.
٧- پڕۆژەکانی نیشتەجێبوون بە هەموو جۆرەکانی.
٨- بیناو باڵەخانەکان کە رووبەری زەویەکانیان (١٥٠٠) هەزارو پێنج سەد مەتر دووجاو زیاترە یان ژمارەی نەهۆمەکانیان (٥) پێنج نهۆم و زیاترە.
٩- وێستگەکانی بەرهەمهێنانی ووزە بە بەکارهێنانی ووزەی با.
١٠- بازاڕە گشتییەکان و سوپەرمارکێتەکان و مۆڵەکان.
١١-گەراجەکانی ڕۆن گۆڕین و خزمەتگوزاری ئۆتۆمبێلەکان.
١٢- وێستگەکانی بەنزینخانەکان.
١٣- بەنزینخانەی گەڕۆک.
١٤- گەراج و شوێنەکانی پشکنینی توند و تۆڵی سەلامەتی ئۆتۆمبێلەکان.
١٥- گەراجەکانی شووشتنی ئۆتۆمبێل.
١٦- وێستگەکانی غازی LPG.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

١- سەبارەت بە بڕگەی (١ و٢ و٣ و٨ و١٢ و١٣ و ١٥ و ١٦ و ١٧) دەکرێت لەناو یان لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت و دوورییەکەی لە (٢٠) بیست مەتر کەمتر نەبێت لە نزیکترین یەکەی نیشتەجێبوون.
٢- سەبارەت بە بڕگەی (٤و٥) دەکرێت لەدەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت و دووری لە کۆمەڵگاکانی نیشتەجێبوون لە (١) یەک کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.
٣- سەبارەت بە بڕگەی (٧ و٨) دەکرێت لەناو سنووری شارەوانی دروست بکرێت.
٤- دووری ڕێڕەوی نیشتنەوەی فرۆکەکان لە قەدەغەکراوەکانی ڕێگای گشتی لە (١) یەک کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.

پێداویستییەژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی یەکەی چارەسەرکردنی پاشەرۆی شل و بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو.
ب- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتە گازییەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان، بگونجێت لەگەڵ تایبەتمەندی هەوا کە لە لایەن دەسەڵاتی ژینگەیی کاری پێدەکرێت.

ج- خۆ رزگارکردن لە پاشماوە رەقەکان بە شێوەی دروست و ژینگەیی.
د- دابینکردنی رێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی رووبەری پرۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.
هـ- دەربارەی ئەو پرۆژانەی کە رۆنی پیشەسازی بەکاردەهێنن دەبێت رێگای رێپێدراو بە هەڵسوکەوت کردن لەگەڵیدا بەکاربهێنن، لەناو بردنی پاشماوەکانی بە شێوەی زانستی و ژینگەیی بێت.
و- دابینکردنی سیستەمی ئاگرکوژێنەوە و ئاگادارکردنەوەی پێشوەخت لەو پرۆژانەی کە بوونیان پێوستە.
ز- سەبارەت بە هەردوو بڕگەی (٤و٥) دەبێت پێداویستییەکانی بەرگری شارستانی پێویست دابین بکەن بۆ پاراستنی شوێنەکان و ناوچەکانی دەورووبەری لەرووداوەکانی لەناکاو بەپێی رێنماییەکانی بەرگری شارستانی.
ی. سەبارەت بە بڕگەی (١٢ وێستگەکانی بەنزینخانەکان) سنوورداریەتی تایبەتی هەیە وەکو:
١- دەکرێت لەناوەوەو لەدەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت لەهەموو شوێنەکان جگە لەزەوی کشتوکاڵی.
٢- دەبێت دووریەکەی بە لایەنی کەمەوە (١٠) دە مەتر لە نزیکترین نیشتەجێبوون و شەقامی گشتی و (٢٠) بیست مەتر لە قوتابخانەکان و باخچەکانی ساوایانی و داینگەکان و نەخۆشخانەکان و شوێنەکانی خزمەتگوزاری گشتی (نەخۆشخانە و بنکەی تەندروستی و فەرمانگەی حوکمی) بێت.
خ. سەبارەت بە بڕگەی (١٣) بەنزینخانەی گەڕۆک:
١- هەمان رێنماییەکانی بەنزینخانەی بەسەردا جێبەجێدەکرێت.
٢- دابینکردنی گۆڕەپانێک بۆ وەستاندنی ئۆتۆمبێلەکانی گواستنەوەی بەنزین.
٣- ئەو گۆڕەپانە تەرخانکراوە دەبێت بە پێی پێوەرە ژینگەییەکان بێت بەپێی رێنماییەکان.
٤- ئەگەر نەتوانرا گۆڕەپانی پێویست دابین بکرێت، دەتوانێت لەگەڵ یەکێک لە بەنزینخانەکان گرێ بەست بکات و بوەستێت و سووتەمەنی لێ وەربگرێت.
٥- نابێت ئەو ئۆتۆمبێلانە بسوڕێنەوە لە شەقامەکان بەڵکو تەنها لەکاتی داواکاریدا دەتوانن سووتەمەنی بگەیەنن بۆ شوێنی داواکراو و، دواتر گەڕانەوەیان بۆ شوێنی وەستانیان.
ع. سەبارەت بە بڕگەی (٣١، ٣٣) گەراجەکانی شوشتن و روون گۆڕین و گریزکردنی ئۆتۆمبێلەکان، سنوورداریەتی تایبەتی هەیە وەکو:
١- دەکرێت لەناوەوەو لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێن لە هەموو شوێنەکان جگە لە شوێنەکانی کشتوکاڵی و نیشتەجێبوون.
٢- دەکرێت لەناو ناوچەی پیشەسازی و بازرگانی دروست بکرێت.
٣- نابێت لەناو نیشتەجێبوون دروست بکرێت.
غ - سەبارەت بە بڕگەی (١٦)شوشتنگەی گەڕۆک بۆ ئۆتۆمبێل:
لەبەر ئەوەی پرۆژەکە گەڕۆکە سنووردارکردنی شوێن نایانگرێتەوە، پێویستە ئەم خاڵانە جێبەجێ بکەن:
١- هیچ پاشماوەیەکی رەق بەجێ نەمێنێت.
٢-شوێنی ئەنجامدانی کارەکە خاوێن بکرێتەوە.
ف- لە کاتی دانانی وێستگەکانی غازی LPG دەبێت ئەم خاڵانەی خوارەوە رەچاو بکرێت:
١- لەسەر رێگای بازرگانی پانیەکەی لە (٢٠) بیست مەتر کەمتر نەبێت.
٢- دووری لەشوێنی نیشتەجێبوون لە (٥٠)پەنجا مەتر کەمتر نەبێت.
٣- دووری وێستگە لە پردەکان (نەفەقەکان) کەمتر نەبێت لە (٥٠٠)مەتر.
٤- رووبەری زەوی لە (١٠٠٠) هەزار مەتر کەمتر نەبێت.

٥- دووری لە نێوان وێستگەو کارگەکان و قوتابخانەکان و هۆڵی بۆنەکان و نەخۆشخانەکان و کۆمەڵگەکان و ناوەندەکانی بازرگانی کەمتر نەبێت لە (١٠٠) سەد مەتر.
٦- دووری لە نێوان وێستگە و شوێنەکانی فرۆشتن و دابەشکردنی بوتڵی غاز کەمتر نەبێت لە (١٠٠)مەتر.
٧- دووری لە نێوان وێستگەی سووتەمەنی و وێستگەکانی تر کەمتر نەبێت لە (٥٠٠)مەتر.
٨- ئەگەر دووری وێستگە لە سنووری دامەزراوە سەربازییەکان و فرۆکەخانەکان کەمتر نەبێت لە (١٠٠٠) هەزار مەترو، پێویستە رەزامەندی لایەنی ئاسایش وەربگرێت پێش وەرگرتنی مۆڵەت.

پێنجەم: پرۆژە گەشتیارییەکان:

١- دروستکردنی هۆتێلی (٤) چوار ئەستێرە و زیاتر یان ئەو هۆتێل وشوێنە گەشتیاریانەی دەکەونە ناو ناوچەکانی ژینگەیی هەستیار یان لەو ناوچانە کە چڕی دانیشتوانیان زۆرە یان لە نزیک پارێزراوە سروشتیەکانە یاخود لە شوێنە گەشتیارییەکان.
٢- ئەو چێشتخانە و کافتریایانەی کە بیناکەیان دەکەوێتە سەر رووبار ودەریاچە وچەمەکانی ئاو.
٣- دروستکردنی دەریاچە دەستکردەکانی گەشتیاری یان پیشەسازی یان کشتوکاڵی یان خزمەتگوزاری.
٤- شارەکانی یاری کارەبایی و خۆشگوزەرانی.
٥- دروستکردنی باخچەی ئاژەڵان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

دەکرێت لەناوەوەو لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی یەکەی چارەسەرکردنی پاشەرۆی شل بگونجێت لەگەڵ رێنماییەکانی سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو.
ب- چارەسەرکردنی دەرهاویشتە گازییەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان، بگونجێت لەگەڵ مواسەفاتی هەوا کە لە لایەن دەسەڵاتی ژینگەیی کاری پێدەکرێت.
ج- خۆ رزگارکردن لە پاشماوە رەقەکان بە شێوەی دروست و ژینگەیی بە هاوکاری لایەنە پەیوەندیدارەکان.
د- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی کە لە (٢٥٪)ی ڕووبەری پڕۆژەکە کەمتر نەبێت بە چاندنی داری هەمیشە سەوز.
هـ- دابینکردنی سیستەمی ئاگرکوژێنەوەو ئاگادارکردنەوەی پێشوەخت لەو پڕۆژانەی کە بوونیان پێوستە.
و- پێداویستییەکانی بەرگری شارستانی پێویست دابین بکەن بۆ پاراستنی شوێنەکان وناوچەکانی دەورووبەری لە رووداوەکانی لەناکاو بەپێی رێنماییەکانی بەرگری شارستانی.

شەشەم: پرۆژەکانی گەیاندن:

بەدالەکانی ناوەندی بۆ سیستەمەکانی مۆبایل:

سنووردارکردنی شوێنەکان وپێداویستییە ژینگەییەکان:

دەبێت کار بە رێنماییەکانی (خۆپاراستن لە تیشکی نائایۆنی دەرچوو لە سیستمەکانی پەخش و ناردن و پەیوەندیە بێتەلەکان) بکرێت کە لە دەستەی پاراستن وچاکردنی ژینگەی هەرێم دەرچووە.

مادده (٥):

چالاکیە پیسکەرەکانی ژینگە لە پۆلێنی (ج)

یەکەم: پرۆژە پیشەسازییەکان:

١- پیشەسازییە خۆراکییەکان:

١- فڕن و نانەواخانەکان.

٢- دوکانەکانی برژاندنی دانەوێڵە و پاقلەمەنی / دوکانەکانی ئامادەکردن و لێنان و توێکڵ لێکردنەوەی دانەوێڵە.

٤- پیشەسازی دەستی ساردەمەنی و شەربەت وشیرەمەنە.

٥- دوکانەکانی دروستکردنی حەڵوا لە هەویر / دروستکردنی حەلوای ووشك / دروستکردنی حەلوای تەحینی.

٦- چێشتخانە بچووکەکان و دوکانەکانی دابینکردنی خواردەمەنی.

٧- فرۆشگاکانی فرۆشتنی شیرەمەنی.

٨- دروستکردنی شیرەمەنی بەدەست.

٩- کارگەکانی ووشککردنەوەی سەوزە و میوە.

١٠- کارگەکانی بەرهەمهێنانی سەوزە و میوەی پێچراوە بە ڕێژەی (١٠٠٠)هەزار تۆن یان کەمتر ساڵانە کە لەناو ناوچەی پیشەسازی ڕێپێدراو دروست دەکرێت.

١١- کارگەکانی دروستکردنی بەرهەمەکانی ماسی (ڕاوکراو لە ڕووبار ودەریا) بە بەبڕی (١٠٠٠)هەزار تۆن یان کەمتر ساڵانە.

١٢- کارگەکانی دروستکردنی سەهۆڵ.

١٣- ووردکردن و لە پاکەتکردنی خورما.

١٤- کارگەکانی لە قووتووونانی سرکە.

١٥- ئاشەکان و کارگەکانی توێکڵ لابردن و هاڕینی دانەوێڵە و ئاشی بەهارات و هیتر.

١٦- دوکانەکانی خاوێنکردنەوەو کۆگاکردن و فرۆشتنی دانەوێڵە.

١٧- کارگەکانی مەعکەرۆنە و شەعریە.

١٨- کارگەکانی جیاکردنەوە و لە شوشە نانی هەنگوین.

١٩- کارگەکانی خوێی خواردن.

٢٠- گوشەرەکانی زەیتون و کونجی وگوڵەبەڕۆژە و گەنمەشامی و لەقوتوونان و لەبوتڵکردنی ڕۆن بە ڕێگای سارد و گوشین و هیتر.

٢١- کارگەکانی نیشاستە.

٢٢- کارگەکانی دروستکردنی کوبە بە هەموو جۆرەکانی و هەموو جۆرە کەلوپەلە خۆراکییەکان.

٢٣- کارگەکانی پڕکردنەوەی دانەوێڵە لە کیسە.

٢٤- پڕکردنەوەو لە کیسنانی توتن و توتنی نێرگەلە (تنباك).

٢٥- شوێنی دروستکردنی ئایس کرێم توانای بەرهەمهێنانی لە (٢) دوو تۆن کەمتر بێت.

٢٦- کارگەی بەرهەمهێنانی (فلتەر تیوب) ی جگەرە نەک تووتن و نێرگەلە.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت بە دامەزراندنیان لە ناو سنووری شارەوانی یان لە شوێنی بازرگانی و دەتوانرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دابمەزرێنرێت.

ب- برگەکانی (٣و٩و١٠و١١و١٢و١٨و١٩و٢١و٢٢و٢٣و٢٤) ڕێگەی پێنادرێت لە ناوچەی بازرگانی دابمەزرێت.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی پێداویستییەکانی سەلامەتی و ئاسایش لەناو پرۆژەکە.

ب- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتە گازییەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان بەشێوەیەك بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی ژینگە.

ج- خۆ ڕزگارکردن لەپاشماوە ڕەقەکان بەشێوەیەکی زانستی بەهەماهەنگی لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان.

د- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

هـ- سەرچاوەی ئاوی بەکارهاتوو دەبێت لە تۆڕی ئاوی خواردنەوە بێت یان لە کارگەکانی شیرینکردنی ئاو.

و- دانانی یەکەی چارەسەرکردنی ئاوەڕۆی پرۆژەکە بۆ بڕگەکانی (٤و٥و٦و١٠و١١و١٤و١٨و١٩).

ز- کارگەکانی دروستکردنی سەهۆڵ دەبێت ئەم خاڵانەی خوارەوە جێبەجێ بکەن:

١- قالبەکانی دروستکردنی سەهۆڵ لەماددەی ئاسنی دژی ژەنگبوون بێت(ئاسنی پۆڵای بەرگر).

٢- پرۆسەکانی دروستکردنی سەهۆڵ دەبێت لە شوێنی داخراو بێت.

٣- دابینکردنی هەوا گۆڕکێی باش بۆ نەهێشتنی کاریگەرییەکانی لێچوونی لەناکاوی گازەکانی ساردکەرەوە.

٤- دابینکردنی کۆگای تایبەت بۆ بوتڵی گازی ساردکەرەوە کە هەوا گۆڕکێی گونجاوی لەگەڵ سەرچاوەی ئاو (پرژێن) بۆ چارەسەرکردنی لێچوونی بوتڵەکانی تێکچوو تا چارەسەر بکرێت.

٥- دەکرێت ئاوی ساردکەرەوە و شوشتن بچێتە ناو ئاوەڕۆی گشتی، لە کاتی نەبوونی تۆڕی ئاوەڕۆ ئاوەکان لەناو حەوزێکی گونجاو کۆدەکرێتەوە و دواتر بە تاڵ دەکرێت.

٦- بەکارهێنانی گازی ساردکەرەوەی ڕێپێدراو بە پێی ڕاسپاردەکانی لیژنەی نیشتیمانی ئۆزۆن.

٢- پیشەسازی ڕستن و چنین و ڕیشاڵی پیشەسازی:

١- کارگەکانی چنین کە یەکەی بۆیەکردنیان نیە لە ناو ناوچەکانی پیشەسازی دادەمەزرێن.

٢- پەڕەکردنی لۆکە و دوکانەکانی کەپس و پاککردنەوەی لۆکە و کارگەکانی لۆکەی پزیشکی.

٣- کارگەکانی گوریس و پەت (بە مەرجێك کاری دروستکردنی پلاستیکی تێدا نەبێت).

٤- کارگەکانی چنین کە بریتیە لە (گۆرەوی ، دروستکردنی پەتك ، پەتکی لاستیکی ، لاستیك ، قەیتان) دروست کردنی قۆپچە و کەپس کردنیان / دروستکردنی جل و بەرگ بە بێ سپیکردن (تبییض) یان بۆیە کردن / چنینی دەستکرد / دوکانەکانی ئیشپێکردنی بەرهەمەکانی چنین وشوێنی چنراوەکان و مافور و دوکانەکانی دۆشمە بەمەکینەی دوورمان.

٥- کارگەکانی پەرشوبڵاوکردنی ڕیشاڵی ڕووەکی وەکو (کەتان و لیفە) و پەڕەکردنیان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت لەناو سنووری شارەوانی لەناو ناوچەی پیشەسازی دروست بکرێت و لەو بلۆکانەی بۆ پیشەسازی خۆراك تەرخان نەکراون.

ب- دەکرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت و دووریەکەی لە (٢٥٠) دوو سەد و پەنجا مەتر کەمتر نەبێت لە نزیکترین نیشتەجێبوون.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دەبێت پرۆسەکانی بەرهەمهێنان لە شوێنی داخراو و هەوا گۆڕکێیەکی گونجاوی هەبێت.

ب- دابینکردنی ئامێرەکانی کۆنترۆڵکردنی تەپ و تۆز و پاشماوەی ڕیشاڵی پرۆسەکانی بەرهەمهێنان.

ج- دابینکردنی حاوییە بۆ کۆکردنەوەی پاشماوەی ووشك و بە شێوەی زانستی لەناو ببرێت.

د- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

٣- پیشەسازییە کیمیاوییەکان:

١- بڕین و پێکەوە نوساندنی پلاستیك/ بڕینی ڕۆڵەی ئامادەکراو بۆ دروستکردنی کیسەی پلاستیکی.

٢- دروستکردنی بوتڵی پلاستیک بە هەوا تێکردن.

٣- لەقاڵبدانی شوشە/ دووبارە بەکارهێنانی شوشە.

٤- کۆگاکانی مەوادی کیمیاوی و پەین و قڕکەرەکان.

٥- کۆگاکانی کۆکردنەوەو هەڵگرتنی زەیتی خواردنی بەکارهاتوو یان ماوەبەسەرچوو.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- دەکرێت لەناو سنووری شارەوانی دروستبکرێت لەناو ناوچەی پیشەسازی و لەو بلۆکانەی کە بۆ پیشەسازی خۆراك تەرخان نەکراون .

ب- دەربارەی کۆگاکانی پەینی ئۆرگانیك دەکرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت و بە دووری (٥٠٠) پێنج سەد مەتر لە نیشتەجێبوون.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

١- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

دەربارەی کۆگاکانی مەوادی کیمیاوی و پەین و قڕکەرەکان:

پابەندبوون بە ڕێنماییەکانی تایبەت بە کۆگاکردن و هەڵسوکەوتکردنی مادده کیماوییەکان و قڕکەرەکان و پەینی کیمیاوی.

٤- پیشەسازییەکانی دار و تەختە:

١- شوێنکارەکانی دارتاشی میکانیکی.

٢- دروستکردنی ئامێرەکانی میوزیك.

٣- کارگەکانی دروستکردنی دەرگا و پەنجەرە و کەل و پەل و پێداویستی داری نوسینگەکان.

٤- شوێنکارەکانی دروستکردنی پووشی فینککەرەوەکان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت بە دامەزراندنیان لە ناو سنووری شارەوانی یان لەناوچە پیشەسازییەکان.

ب-دەکرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروستبکرێت.

ج- ڕێگا بەبڕگەی (٢)دروستکردنی ئامێرەکانی میوزیك دەدرێت لە شەقامە بازرگانییەکان دابمەزرێت.

د- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی ئامرازی کەمکردنەوەی ژاوەژاوی مەکینەکان وئامێرەکانی بەکارهێنراو لەم جۆرە کارگانە.

ب- هەوا گۆڕکێی باش دابینبکرێت لەناو هۆڵەکانی کارکردن.

ج- دانانی قەپاغی ئاسنی کون کونی گونجاو لەسەر مەنهۆڵەکانی شوشتنی هۆڵەکانی بۆ ڕێگە گرتن لە پاشماوەکانی ووشك بۆ چوونە ناو تۆڕی ئاوەڕۆ.

د- دانانی حاوییەی داپۆشراو بۆ کۆکردنەوەی پاشماوەکانی ووشك و بە شێوەی زانستی لەناو ببرێت.

هـ- دابینکردنی ئامێر و پێداویستییەکانی سەلامەتی بۆ کارمەندانی کارگەکە.

و- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

٥- پیشەسازییە گەرم بەخشەکان و کانزایی و کەرەستەکانی بیناسازی و پلاستیك:

١- بڕین و بریسکەکردنی مەڕمەڕ و گرانێت و حەلان لە ناوچە پیشەسازییەکان.

٢- دوکانەکانی لابردنی بۆیاغی ئۆتۆمبێلەکان بە گەرمکردن یان بە بەکارهێنانی هەوای پەستێنراو ولم

٣- کارگەکان و شوێنکارەکانی دروستکردنی کاشی ئۆتۆماتیکی.

٤- دروستکردنی کاشی بە دەست.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت لەناوچەی پیشەسازی بێت یان لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروست بکرێت و دووریەکەی لە نیشتەجێبوون (٥٠٠)پێنج سەد مەتر کەمتر نەبێت.

ب- بە لانی کەمەوە (١٥٠) سەدوپەنجا مەتر دوور بێت لە ڕێگای گشتی.

ج- نابێت یەکەی نیشتەجبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دەبێت هەموو قۆناغەکانی بەرهەمهێنان لە شوێنی داخراو بێت لەگەڵ دابینکردنی هەوا گۆڕکێی کارا

ب- دابینکردنی ئامرازی چارەسەرکردنی تەپ و تۆز.

ج- بەکارهێنانی ئاو لە کاتی بڕین و لەتکردن و لێکدان.

د- دروستکردنی چەند حەوزێکی نیشتنەوە بۆ ئاوی پیشەسازی تاکو دووبارە بەکاربهێنرێت لەناو کارگەکەو لە کاتی ڕشتنی بۆ ناو سەرچاوەکانی ئاو دەبێت کوالیتیەکەی بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو.

هـ- لەناوبردنی زانستی و ژینگەیی بۆ پاشماوە ڕەقەکان و نیشتووەکان کە لە پرۆسەکانی دروستکردن و نیشتنەوە دەردەچێت.

و- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

ز- پێویستە خاوەنی پڕۆژەکە هەموو پێداویستییەکانی سەلامەتی دابین بکات و گونجاوبێت لەگەڵ جۆری پڕۆژەکەی.

٦- پیشەسازییە کانزاییەکان:

١- دوکانەکانی فرۆشتن و چاککردنەوەی (زێڕ ، زیو ، پلاتین).

٢- دروستکردنی تەلی قەپانی کانزاریی.

٣- شوێنکارەکانی ئاسنگەری/ تۆڕنەی کانزاکان/ دروستکردنی تابلۆکانی کانزایی بەبێ تواندنەوە یان لە قالّبدان/ دروستکردنی کانزاکان بە ڕێگەی بڕینی سارد و کوتان/لەحیمکردنی کانزاکان بە کارەبا و ئۆکسجین.

٤- شوێنکارەکان و دوکانەکانی چاککردنەوەی مەکینە و بزوێنەرەکان.

٥- پێشانگاکانی ئۆتۆمبێل و ئامێرە کشتوکاڵییەکان و کۆگاکانی پارچەی یەدەگ.

٦- دروستکردنی مۆبیلیاتی کانزایی بە بێ پرۆسەی تواندنەوەی کانزاکان.
٧-دروستکردنی فێنکەرەوە و پارچەکانی کۆندێشنی هەوا بە بێ پرۆسەی تواندنەوەی کانزاکان.
٨- دروستکردنی سندوقی ئاسنین بۆ سرکێتە کارەباییەکان بە بڕین و لێکدان بەبێ پرۆسەی تواندنەوە.
٩- کارگەکانی دروستکردنی گیزەر و بۆیلەر.
١٠- بڕین و نەخشکردنی ئاسن بە لیزەر.
١١-شوێنەکانی دانانی سیستەمی غازی LPG بۆ ئۆتۆمبێل.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

١- دەکرێت لەناو ناوچەکانی پیشەسازی دروستبکرێت لە بلۆکی تەرخانکراو جگە لە بڕگەی (١و٥) دەکرێت لەناو سنووری شارەوانی دابمەزرێنرێت لە ناوچەی بازرگانی.
٢- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دانانی چەند حاوییەك بۆ کۆکردنەوەی پاشماوەکانی وشکی ئاسایی و بگوازرێتەوە بۆ شوێنی تەرخانکراو لەلایەن شارەوانییەوە.
ب- پرۆسەکانی بەرهەمهێنانی لە شوێنی داخراو بێت لەگەڵ هەوا گۆڕکێیەکی باش.
ج- دابینکردنی پێداویستیەکانی سەلامەتی و دڵنیایی.
د- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

٧- پرۆژەکانی پیشەگەری وخزمەتگوزاری:

١- کاری جام و شووشە، شوێنکارەکانی بڕین و بریسکە و لوسکردنی شووشە بە کۆمپیوتەر، دووکانەکانی بریسکە و لوسکردنی کریستاڵ و زیوین کردنی ئاوێنەکان.
٢- دروستکردن وکۆکردنەوەی چەترەکان و چادرەکان.
٣- دروستکردنی دۆشەکی ئیسفەنج و باليف و بڕینی ئیسفەنج.
٤- تاقیگەکانی فیلم و ترشاندن و چاپکردنیان.
٥- دووکانەکانی فرۆشتنی تۆو دانەوێلەکان و قڕکەری مێرووولەکان و پەین و بە پیت کەرەکانی کشتوکاڵی (ناوماڵی و کشتوکاڵی) بە بێ تێکەڵکردن یان پڕکردن لە قووتووبەندەکان.
٦- دوکانەکانی فرۆشتنی ماسی زیندوو.
٧- دوکانەکانی فرۆشتن و چاکردن و پڕکردنەوەی پاتریەکان.
٨- دوکانەکانی فرۆشتنی تایە.
٩- شوێنکارەکانی چاکردنەوەی ئۆتۆمبێلەکان بە هەموو جۆرەکانی و موەلیدەکانی کارەبایی و پەمپەکان.
١٠- شوێن کارەکانی کۆلین و زنکۆکراف.
١١- شوشتن و ئوتوکردن و پاکردنەوە و وشککردنەوەی جل و بەرگ.
١٢- دوکانەکانی بۆیەکردنی دەستی موبیلیاتەکان.
١٣- کارگەکانی کلێنیکس و داییبیەکان.
١٤- کارگەکانی بەرهەمهێنانی هەویری جام تێگرتن.
١٥- دوکانەکانی فرۆشتنی بۆیاغی ڕۆنی (زەیتی) و وارنیش و مەرەکەبەکانی چاپکردن.

١٦دوکانەکانی فرۆشتنی خەڵوز و کەرەستەکانی سووتەمەنی ووشك.
١٧- دوکانەکانی سپیکردنی کانزاکان بە بێ کاری بۆیاغکردنی کانزایی.
١٨- گەراجەکانی گشتی کە کاری چاککردنەوەی تێدا ناکرێت.
١٩- شوێنکارەکانی کشتوکاڵی، کۆگای فرۆشتن و دابینکردنی پێداویستی کشتوکاڵی.
٢٠- کارگەکانی بەرهەمهێنانی غازی ئۆکسجین.
٢١- کارگەکانی بەرهەمهێنانی غازی دووەم ئۆکسیدی کاربۆن.
٢٢- کارگەکانی بەرهەمهێنانی غازی هایدرۆجین.
٢٣- کارگەکانی بەرهەمهێنانی غازی نایترۆجین.
٢٤- دوکانەکانی فرۆشتنی چیمەنتۆ و گەچ و بۆرەك و چەو لم و کەرەستەکانی تری بیناسازی.
٢٥- کارگەکانی بەرگ دووری و چنین.
٢٦- دوکانەکانی فرۆشتن و چاککردنەوەی کەلوپەلی ناوماڵ.
٢٧- شوێنکارەکانی دروستکردنی پەنجەرە و دەرگا و محەجەرەکانی ئەلەمنیۆم و پی ڤی سی pvc .
٢٨- ستۆدیۆکانی وێنەگرتن و چاپکردنی دیمەنەکان و وێنەکان بە ئامێر.
٢٩- پڕکردنەوەی بوتڵەکانی غاز.
٣٠- کۆگاکانی بوتڵی غاز .
٣١- وێستگەکانی بەرزکردنەوە و پەمپ کردنی ئاوی باران و ئاوەڕۆ.
٣٢- شوێنەکانی چاککردنەوەی چەك و ئامێرەکانی سەربازی.
٣٣- دوکانەکانی فرۆشتنی جوانکارییەکانی ئۆتۆمبێل.
٣٤- قەپانی کێشی بارهەڵگرەکان.
٣٥- شوێنەکانی دروستکردنی خەڵوز لە پاشماوەکانی دار.
٣٦- دانانی مۆلیدەی کارەبایی لە گەڕەکەکان و بیناکان و باڵەخانەکان.
٣٧- لەبوتڵکردنی ئاوی دڵۆپێنراو بۆ پاتری ئۆتۆمبێل و ئاوی رادێتەر و فڵچەی جامی ئۆتۆمبێلەکان.
٣٨- کارگەی بڕین و ئامادەکردنی کارتۆن.
٣٩- بڕین و لێکدانی (تەرکیبکردنی) ئەلەمنیۆم.
٤٠- دروست و لە بوتل کردنی بۆن و باقژ کەرەکان.
٤١-شووشتنگەی گەڕۆک بۆ ئۆتۆمبێل.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- ڕێپێدەدرێت لەناو سنووری شارەوانی یان لەناو ناوچەکانی پیشەسازی(لە بلۆکی تەرخان نەکراو بۆ پیشەسازی خۆراك یان کۆگاکردن).
ب- دەکرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروستبکرێت و لەو زەوییانە کە بۆ کشتوکاڵ نەشیاون.
ج- سەبارەت بە بڕگەکانی (٢١ ، ٢٢، ٢٣، ٢٤) دەکرێت لەناوەوە و لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروستبکرێت لە هەموو شوێنەکان جگە لە پرۆژەکانی کشتوکاڵی و نیشتەجێبوون.
هـ- سەبارەت بە بڕگەی (٣٦) پڕکردنەوەی بوتڵەکانی غاز رێپێدەدرێت لە ناوچەی پیشەسازی بێت یان لە دەرەوەی ناوچەی پیشەسازی بێت جگە لە زەوی کشتوکاڵی.
د- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی پێداویستیەکانی سەلامەتی و ئاسایش لەناو پرۆژەکە.

ب- چارەسەرکردنی دەرهاویشتە گازییەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان بە شێوەیەك بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی ژینگەیی سەبارەت بە تایبەتمەندی هەوا.

ج- خۆڕزگارکردن لە پاشماوەی ووشکی ئاسایی بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان.

د- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

هـ- سەبارەت بە گەراجەکانی شوشتنی ئۆتۆمبێل:

١- دانانی یەکەی چارەسەرکردنی ئاوی بەکارهاتوو.

٢- نابێت ئاوی تۆڕی گشتی بەکاربهێنرێت.

و- دەربارەی وێستگەکانی سووتەمەنی دەبێت تانکیەکانی لە ژێر زەوی دابنرێت.

ز- سەبارەت بەبڕگەی (٤٤) دانانی موەلیدەی کارەبایی لە گەڕەکەکان، پێویستە ڕەچاوی ئەم خاڵانە بکات:

١- شوێنی مۆلیدەکە تەرخان کراوبێت بۆ خزمەتگوزاری نابێت لە شوێنی تەرخانکراو بۆ رووبەری سەوزایی دابندرێت.

٢- مۆلیدەکە کاتم بێت (بێدەنگ بێت).

٣- مۆلیدەکە پێویستە دوکەڵ نەکات.

٤- لەدەورووبەری موەلیدەکە سەوزایی و دار بچێندرێت.

٥- نابێت رۆن و گازوایل لەسەر زەوی بڵاوبێتەوە.

٦- زەوی ژێر مۆلیدە و تانکی گازوایل کۆنکرێت بکرێت.

٧- نابێت ئاوەڕۆ بڕژێتە سەر زەوی و دروستکردنی ئاوەرۆ بۆ سەر ئاوەڕۆی گشتی.

٨- دیواری شوێنی مۆلیدەکە بە بلوك بکرێت و بە چیمەنتۆ لەبغ بکرێت.

٩- چارەسەرکردنی پاشماوەکان لە رۆنی پیس و گازوایل بەمەبەستی پیسنەکردنی خاکەکە.

١٠- هەڵواسینی تابلۆ لەسەر دیواری موەلیدەکە و ناوی گەڕەك و ناوی مۆلیدەکە و ژمارەی مۆڵەت و ژمارەی مۆبایلی ئیشپێکەر بنوسرێت.

دووەم: پرۆژە کشتوکاڵییەکان:

١- دامەزراندنی سایلۆکان.

٢- دوکانەکانی فرۆشتنی مریشك و باڵندەکان.

٣- گۆڕەپانەکانی فرۆشتنی مەڕ و ماڵات.

٤- گۆڕەپانەکانی فرۆشتنی بەرووبومی کشتوکاڵی.

٥- چاککردنەوەی زەویە کشتوکاڵییەکان.

٧- حەوزەکانی ماسی.

٨- کێڵگەکانی بەرهەمهێنان و لە قووتوونانی قارچک.

٩- نەمامگەکان و کێلگەکان.

١٠- حەوزەکانی شوشتنی ئاژەڵەکان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- دەکرێت لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروستبکرێت بە دووری (١) یەك کیلۆمەتر لە نیشتەجێبوون کەمتر نەبێت بە ڕەچاوکردنی ئاڕاستەی بای باو، دووری لە (٥٠٠) پێنج سەد مەتر کەمتر نەبێت لە گوندەکان، ڕێپێدەدرێت کە لەسەر زەوی کشتوکاڵی دابمەزرێنرێت.

ب- سەبارەت بە پرۆژەکانی چاککردنەوەی زەوی کشتوکاڵیەکان، سنوورداریيە شوێنییەکان لە دەستەڵاتی ژینگەیی دایە بۆ پاراستنی ڕەگەزەکانی ژینگە.

ج- سەبارەت بە بڕگەکانی (١ و٣ و ٤ و ٨) دەکرێت لەناو سنووری شارەوانی دروست بکرێت.

د- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دەبێت پەرژین هەبێت بە کەرەستەی بیناسازی دروستبکرێت و بەرزیەکەی لە (٢) دوو مەتر کەمتر نەبێت.

ب- کۆنکرێتکردنی زەوی پرۆژەکە و دانانی تۆڕی ئاوەڕۆ و چەند حەوزێك لە ژێر زەوی بۆ کۆکردنەوەی ئاوی شوشتن و باران و بە بەردەوامی بەتاڵبکرێن یان دووبارە بەکاربهێنرێت لە دوای چارەسەرکردنی.

ج- چارەسەرکردنی پاشماوەی ڕەق بە شێوەی زانستی یان گۆڕینی بۆ پەین بە پێی ڕێنماییەکانی ژینگە.

د- دانانی سووتێنەرێکی نیزامی بە تەکنەلۆجیای پێشکەتوو بۆ سووتاندنی ئاژەڵە مرداربووەکان و بە بەکارهێنانی سووتەمەنی پاك.

و- دروستکردنی سەقف بۆ شوێنی حەوانەوە و ڕاگرتنی مەڕ و ماڵات.

ز- چاندنی یەکرِیزدار لە گۆڕەپانەکانی فرۆشتنی مەڕ و ماڵات و قیرتاو کردنی گۆڕەپانەکە و پارێزگاری کردن لە پاك و خاوێنی.

ط- سەبارەت بە بڕگەی (٦) حەوزەکانی ماسی، ڕێنمایی تایبەتی هەیە:

یەکەم: مەرجەکانی حەوزی ماسی:

١- پشکنینی ئاو و خاك بۆ حەوزەکانی خۆڵ، بۆ پرۆژەکانی تر (کۆنکرێتی، قەفەس، داخراوەکان) تەنها پشکنینی ئاو بکرێت بۆ دڵنیابوون لە جۆری ئاوەکە لە کاتی دروستکردنی پرۆژەی ماسی.

٢- بۆ دروستکردنی حەوزی (قەفەس) دەبێت مۆڵەتی بەڕێوەبەرایەتی سەرچاوەکانی ئاو وەربگیرێت ئەگەر لەناو ڕووبارەکان بوو، ئەگەر لەناو بەنداو و دەریاچەکان دروست بکرێت ڕەزامەندی بەڕێوبەرایەتی بەنداوەکان وەربگیرێت.

دووەم: مەرجەکانی پرۆژەکانی بەخێوکردنی ماسی لەناو حەوزی خۆڵ:

١- نابێت سەرچاوەی ئاو بیر بێت.

٢- ڕووبەری زەوی تەرخانکراو بۆ پرۆژەکە نابێت لە (٣) سێ دۆنم و ڕووبەری ئاوی پرۆژەکە لە دوو (٢) دوو دۆنم کەمتر بێت.

٣- دووری پرۆژەکە لە سنووری شارەوانی پارێزگاکان لە (٢) دوو کیلۆمەتر کەمتر نەبێت، لە سنووری قەزا و ناحیەکان لە (١) یەك کیلۆمەتر کەمتر نەبێت.

٤- دەبێت پرۆژەکە (٢٠٠) دووسەد مەتر لە شەقامی گشتی و (١٥٠) سەدو پەنجا مەتر لە شەقامی لاوەکی و (٢٠٠) دوو سەد مەتر لە گوندەکان دوور بێت.

٥- دووری لە پرۆژەکانی هاوشێوەی لە (١٥٠) سەدو پەنجا مەتر کەمتر نەبێت.

٦-دووری لە پرۆژەکانی بەخێوکردنی سامانی ئاژەڵ (١٥٠) سەدو پەنجا مەتر کەمتر نەبێت.

٧- دووری لە هێڵەکانی پەستانی بەرزی کارەبا (١٠٠) سەد مەتر کەمتر نەبێت.

سێیەم: مەرجەکانی بەخێوکردنی ماسی لەناو قەفەسەکان:
١- ئەم پڕۆژانە لەناو بەنداوەکان و ڕێڕەوەکانی ئاو دروست دەکرێت.
٢- ڕووبەری ئاوی پڕۆژەکە دەبێت لە (١٥٠) م٢ سەد و پەنجا مەتر دوو جا کەمتر نەبێت.
٣- قووڵی ئاوەکە لەناو پڕۆژەکە لە (٣) سێ مەتر کەمتر نەبێت.
٤- نابێت پڕۆژەکە بەربەست بۆ پاککردنەوەی ڕێڕەوەکانی ئاو یان لەسەر جوڵەی بەلەمەکان لەناو دەریاچە و بەنداوەکان دروست بکات.
٥- نابێت لەناو کەناڵی ئاودێری دروستبکرێت.
٦- دووری لە پڕۆژەکانی هاوشێوەی لە (٢٠٠) دوو سەد مەتر کەمتر نەبێت.
٧- دەبێت (٥٠٠) پێنج سەد مەتر لەسەرەوە و (١) یەك کیلومەتر لە خوارەوە لە پڕۆژەکانی بەرهەمهێنانی وزەی کارەبا دوور بێت.
٨- دووری لە وێستگەکانی پاککردنەوەی ئاوی خواردنەوە (١) یەك کیلۆمەتر لە سەرەوە و لە خوارەوە دووربێت.
٩- ژووری بەڕێوەبردن و سەرپەرشتی و کۆگا بەرزتر بێت لە ئاستی دەریاچەکان و ڕووبارەکان.
١٠- دانانی هێماکانی ڕووناکردنەوە بۆ دیاریکردنی سنووری پڕۆژەکە لەکاتی شەو.

چوارەم: مەرجەکانی بەخێوکردنی ماسی لەناو حەوزی کۆنکرێتی:
١- ئەم جۆرە پڕۆژانە بۆ بەخێوکردنی چڕ دروست دەکرێت و، دەبێت بە بەردەوامی ئاوەکەی بگۆڕدرێت.
٢- لە بلۆك و چیمەنتۆ دروست بکرێت.
٣- دەبێت ڕووبەری زەوی تەرخانکراو بۆ پڕۆژەکە لە (١) یەك دۆنم کەمتر نەبێت، ڕووبەری ئاوەکە لە (٣٠٠) م٢ سێ سەد مەتر دووجا کەمتر نەبێت.
٤- نابێت سەرچاوەی ئاو بیر بێت.
٥- دەبێت (٢٠٠) دوو سەد مەتر لە پڕۆژەکانی هاوشێوەی دوور بێت.
٦- دەبێت (٢٠٠) دوو سەد مەتر لە پڕۆژەکانی سامانی ئاژەڵ دوور بێت.
٧- دەبێت لە سنووری شارەوانی سەنتەری پارێزگاکان (٢) دوو کیلۆمەتر و لە سنووری قەزا و ناحیەکان (١) یەك کیلۆمەتر دوور بێت.
٨- دەبێت پڕۆژەکە (١٥٠) سەد و پەنجا مەتر لە شەقامی گشتی و (١٠٠) سەد مەتر لە شەقامی لاوەکی و (٢٠٠) دوو سەد مەتر لە گوندەکان دوور بێت.

پێنجەم: مەرجەکانی بەخێوکردنی ماسی لەناو حەوزی داخراو وپڕۆژەکانی بەرهەمهێنانی ماسی جوانکاری:
١- ڕووبەری پڕۆژەکە لە (١) یەك دۆنم کەمتر نەبێت.
٢- دەکرێت ئاوی بیر بەکاربهێنرێت چونکە ڕێژەی ئاوی کەم بەکاردەهێنرێت، دووبارە بەکارهێنانی ئاوی حەوزەکە لە دوای چارەسەرکردنی بە ئامێری تایبەت بۆ ئەم مەبەستە.
٣- دەبێت (٢٠٠) دوو سەد مەتر لە پڕۆژەکانی هاوشێوەی دوور بێت.
٤- دەبێت (٢٠٠) دوو سەد مەتر لە پڕۆژەکانی سامانی ئاژەڵ دوور بێت.
٥- دەبێت لە سنووری شارەوانی پارێزگاکان (١) یەك کیلۆمەتر و لە سنووری قەزا و ناحیەکان (٥٠٠) پێنج سەد مەتر دوور بێت.
٦- دەبێت پڕۆژەکە (١٥٠) سەد و پەنجا مەتر لە شەقامی گشتی و (١٠٠) سەد مەتر لە شەقامی لاوەکی و (٢٠٠) دوو سەد مەتر لە گوندەکان دوور بێت.

سێیەم: پڕۆژە تەندروستییەکان:

١- بنکە و نۆرینگەکانی جوانکاری بە رێگای بەکارهێنانی لێزەر.

٢- سەنتەرەکانی جوانکاری.

٣- سەنتەرەکانی جوانکاری ددان.

٤- سەنتەرەکانی چارەسەری سرووشتی.

٥- نۆرینگەکانی ئەهلی و دەرمانخانەکان.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

١- دەکرێت لەناو سنووری شارەوانی دروست بکرێت لە شەقامی گشتی و بازرگانی.

٢- نابێت لەناو گەڕەکی نیشتەجێبوون بێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دابینکردنی رێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

ب- دانانی یەکەی چارەسەرکردنی ئاوەڕۆ.

ج- لەناوبردنی پاشماوەی ڕەق و ئاسایی کە مەترسیدار نەبێت لە شوێنی تەرخانکراوی شارەوانی فڕێبدرێت.

د- لەناوبردنی هەموو ئەو پاشماوانە کە لە بڕگەی (ج) ی سەرەوە ئاماژەیان پێ نەکراوە وەکو پاشماوەی دەرئەنجامی چارەسەرکردن و تاقیگە و مادده پیسبووەکان وەکو شاش و لۆکە بە کۆکردنەوە یان بە حاوییەی تایبەت دواتر بە ئۆتۆکلیف یان بە مایکرۆوەیف چارەسەر بکرێن، یان بسوتێنرێن لە سووتێنەرێکی رێك و پێك.

هـ- دەبێت شوێنی پڕۆژەکە بگونجێت لەگەڵ سنوردارییەکانی ژاوەژاوی تایبەت بە نەخۆشخانەکان.

چوارەم: پڕۆژەکانی ووزە و دامەزراوەی بنەڕەتی:

١- یاریگاکانی وەرزش و سەنتەرەکانی کێش دابەزاندن و لەشجوانی و مەلەوانگە.

٢- گۆڕانکاری یان فراوانکردنی رێگایەکی جێبەجێ کراو کە درێژکردنەوە یان فراوانکردنی بە رێژەی (١٥٪) زیاتر بێت.

٣- بیناو باڵەخانەکان کە رووبەری زەویەکانیان کەمترە لە (١٥٠٠) هەزارو پێنج سەد مەتر دووجا یان ژمارەی نهۆمەکانیان لە(٥) پێنج نهۆم کەمترە.

٤- دروستکردن و فراوانکردنی گوند.

٥- فراوانکردن یان گۆڕانکاری پێشنیازکراو لە کەناڵەکانی ئاودێری جێبەجێکراو بە شێوەیەك فراوانکردنەکە و گۆڕانکارییەکە ببێتە هۆی زیادکردنی دامەزراوەکان.

٦- پڕۆژەکانی چارەسەرکردنی ئاوی خواردنەوە.

٧- دروستکردنی تۆڕی ئاوەڕۆ.

٨- دامەزراندنی سەربازگەی ڕاهێنانی سەرباز و پۆلیس.

٩- لێدانی بیری ئاو.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

أ- رێپێدەدرێت لەناوەوە و لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروستبکرێت و دەبێت بە لای کەمەوە (٢٠) بیست مەتر دوور بێت لە نزیکترین یەکەی نیشتەجێبوون بەپێی جۆری پڕۆژەکە (جگە لە بڕگەکانی ١و٣و٤و٧).

ب- سەبارەت بەبڕگەی (٨) ڕێگەی پێدەدرێت بە دامەزراندنی لەدەرەوەی سنووری شارەوانی بەدووریەک کەمتر نەبێت لە (٥٠٠) پێنج سەد مەتر.
ج- نابێت یەکەی نیشتەجێبوونی کرێکارەکان و خێزانەکانیان لە ناو کارگەدا هەبێت.
هـ- سەبارەت بە بڕگەی (٤) دروستکردنی گوند و لادێ یان فراوانکردنیان لەسنووری حەرەمی گوندەکە دەبێت یان شوێنێکی تر کە یەکە ئیداریەکان دەستنیشانی دەکەن و پێویستە ئەم خاڵانە جێبەجێبکات:
١- ڕووبەری فروانکراو (١٠-١٥ ٪) ی کۆی گشتی ڕووبەری بنەرەتی زیاتر نەبێت.
٢- تەرخانکردنی شوێنی خزمەتگوزاری گشتی.
٣- تەرخانکردنی شوێنێک بۆ کۆکردنەوەی زبڵ و خاشاک یان گواستنەوەی بۆ ئەو شوێنەی شارەوانی بۆی تەرخان دەکات.
٤- ئەو ئاراستانەی پڕۆژە و چالاکی ستراتیژی یان مۆڵەتدراوی ژینگەیی لێیە، یان لە داهاتوودا پڕۆژەی لەم جۆرەی لێدادەمەزرێت دووری گونجاوی نێوان پڕۆژەکان و سنوری نوێ بپارێزرێت و ئەو دووریە نەبەزێندرێت.
٥- ڕووبەری فراوانکراو تەنها بۆ مەبەستی نیشتەجێبوون و خزمەتگوزاری بێت.
پێداویستییە ژینگەییەکان:
أ- دانانی یەکەی چارەسەرکردن بۆ ئەو پڕۆژانەی کە پێویستە بۆیان دابنرێت بۆ خۆرزگارکردن لە کاریگەریی پاشەڕۆی شل و، دەبێت بگونجێت لەگەڵ ڕێپێدراوەکانی سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو.
ب- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتە گازییەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان، کە بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی هەوا کەلەلایەن دەسەڵاتی ژینگەیی کاری پێدەکرێت.
ج- خۆڕزگارکردن لە پاشماوەی ڕەق بە شێوەی زانستی و ژینگەیی بێت.
د- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.
هـ- دانانی سیستەمی ئاگر کوژێنەوە و ئاگادارکردنەوەی پێشوەختە بۆ ئەو شوێنانەی پێوستە بۆیان دابنرێت.
ح- سەبارەت بە بڕگەی(٤)ئەم خاڵانە رەچاو دەکرێن:
١- دابینکردنی ڕووبەری سەوزایی گونجاو.
٢- دامەزراندنی تۆڕی ئاوی ئاوەڕۆی قورسی ماڵان.
٣- دابینکردنی یەکەی چارەسەری ئاوەڕۆ بۆ گوندەکە.
٤- دووریەکەی گونجاو بێت لە سەرچاوەکانی ئاو.
٥- تەرخانکردنی شوێنی خزمەتگوزاری گشتی.
٦- تەرخانکردنی شوێنێك بۆ کۆکردنەوەی زبڵ وخاشاك، دواتر گواستنەوەی بۆ ئەو شوێنەی شارەوانی بۆی تەرخان دەکات.
٧- قیرتاوکردن یان کۆنکریتکردنی کۆڵانەکانی ناو گوندەکە.
پێنجەم: پڕۆژە گەشتیارییەکان:
١- چێشتخانەکان و کافتریاکان کە ناکەوێتە سەر لێواری ڕووبارەکان و سەرچاوەکانی ئاو.
٢- هۆتێلەکانی (٣) سێ ئەستێرە و کەمتر و مۆتێلەکان.
٣- دروستکردنی شاری یاری مام ناوەند .
٤- دروستکردنی کەپری گەشتیاری.
٥- گەراجی ماتۆڕی گەشتیاری.

سنووردارکردنی شوێنەکان:

دەکرێت لەناوەوە و لە دەرەوەی سنووری شارەوانی دروستبکرێت.

پێداویستییە ژینگەییەکان:

أ- دانانی یەکەی چارەسەرکردن بۆ ئەو پرۆژانەی کە پێویستە بۆیان دابنرێت بۆ خۆرزگارکردن لە کاریگەریی پاشەڕۆی شل و، دەبێت بگونجێت لەگەڵ ڕێپێدراوەکانی سیستەمی پاراستنی سەرچاوەکانی ئاو.

ب- چارەسەرکردنی دەرهاوێشتە گازییەکان و تەنۆچکە هەڵواسراوەکان و بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکانی هەوا کەلەلایەن دەسەڵاتی ژینگەیی کاری پێدەکرێت.

ج- خۆ ڕزگارکردن لە پاشماوەی ڕەقی ئاسایی بەشێوەی زانستی و ژینگەیی بێت بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنەکانی پەیوەندیدار.

د- دابینکردنی ڕێژەی سەوزایی بەپێی دەسەلاتی ژینگەیی دەبێت، لە حاڵەتی نەبوونی شوێنی سەوزکردن پێویستە بەدوو هێندە قەرەبوو بکاتەوە.

هـ- سەبارەت بەو پرۆژانە کە ڕۆنی پیشەسازی بەکاردەهێنن، دەبێت ڕێگاچارەی پیادە کراو هەڵسوکەوتی لەگەڵ بکرێت و خۆ رزگارکردن لە تێکچووەکان بە شێوەی زانستی و ژینگەیی بێت.

و- دانانی سیستەمی ئاگر کوژێنەوە و ئاگادارکردنەوەی پێشوەختە لەناو چالاکییەکان بۆ ئەو شوێنانەی کە پێوستە بۆیان دابنرێت.

ز- دابینکردنی پێداویستییەکانی بەرگری شارستانی پێویست بۆ پاراستنی شوێنی پرۆژەکە و دەورووبەری لە ڕووداوەکانی لەناکاو بە پێی ڕێنماییەکانی بەرگری شارستانی.

شەشەم: پرۆژەکانی گەیاندن:-

١- وێستگەکانی بنەڕەتی تاوەرەکانی مۆبایل (وێستگەی گەورە، وێستگەی بچوك، وێستگەی زۆر بچووك) دەگرێتەوە.

٢- وێستگەکانی پەخشکردنی ڕادیۆ و تەلەفزیۆنی کە وێستگەی پەخش (تاوەری پەخش، ئەنتێنەکان، وێستگەی پەخش و پاشکۆکان) دەگرێتەوە.

سنووردارکردنی شوێنەکان و پێداویستییە ژینگەییەکان:

پێویستە کار بە ڕێنماییەکانی خۆپاراستن لە تیشکی نائایۆنی کە لە سیستەمەکانی پەخش و پەیوەندیە بێ تەلەکان دەردەچێت بکرێت کە لە دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە دەرچوون.

بەشی سێیەم

حوکمە کۆتاییەکانی ژینگەیی بۆ دامەزراندنی پرۆژەکان

مادده (٦):

سەبارەت بەراپۆرتی هەڵسەنگاندنی کاریگەری ژینگەیی EIA، پێویستە لەسەرەتادا کەشف بۆ شوێنی پرۆژەکە بکرێت و، دوای دڵنیابوونەوە لەدوورییەکان و جۆری ئامێرەکان، ئینجا هەنگاوەکانی تری ئامادەکردنی راپۆرتی EIA بگیرێتەبەر تاکۆتایی پرۆسەکە، لەحالەتی دەرنەچوونی پرۆژەکە لەم قۆناغەدا، تەنها پارەی تێچووی راپۆرت دەگێڕدرێتەوەو ئەوەی دەمێنێتەوە بۆ خاوەن پرۆژە دەگەڕێتەوە.

مادده (٧):

دەسەڵاتی ژینگەیی بۆی هەیە لە کاتی پێدانی ڕەزامەندی بە پرۆژەکان، ئەو مەرجانە بسەپێنێت کە ئامانجیان خۆ گونجاندنە لەگەڵ کاریگەرییەکانی گۆڕانی ئاوو هەواو کەمکردنەوەی دەرهاوێشتەکان .

مادده (٨):
ئەو پـرۆژانەی لە پۆلێنەکـان بـاس نەکـراوە دەسـتەی ژیـنگە پـۆلێنی دەکـات دوای ئەوەی هەمـوو بەڵـگە پێویستیەکانی پێ دەدرێت, کە ووردەکاری بەرهەمهێنان یان کارو ئاستی دەرهاوێشتە جیاوازەکانی پرۆژەکە (برۆ جۆرەکەی) ڕوون دەکاتەوە لەلایەن فەرمانگەی ژینگەی پارێزگاکان و ئیدارە سەربەخۆکان.

مادده (٩):
ئەو پرۆژانەی سنووردارکردنی شوێنەکان و پێداویستییە ژینگەییەکانیان لەم ڕێنماییەدا باس نەکراوە، ئەوا سنووردارکردنی شـوێنەکان و پێداویسـتییە ژینگەییەکـانی چـالاکی هاوشـێوەی لەسـەر جێبەجـێ دەکرێـت وێڕای ئەو مەرجانەی دەسەڵاتی ژینگەیی بەپێویستی دەزانێت.

مادده (١٠):
ئەو پـرۆژانەی لە پرۆسـەی بەرهەمهێنـان ئـاو بەکارنـاهێنن و ژمـارەی کارمەنـدەکانیان (٥) پێـنج کەسـن یـان کەمترن دەکرێت یەکەی چارەسەری ئاوەڕۆ دانەنێن.

مادده (١١):
ئەو چالاکیانەی تەکنەلۆژیای سـەوز یـاخود دۆسـتی ژیـنگە لە پرۆسـەی بەرهەمهێنـان بەکـاردەهێنن, ئەویـش بەپشت بەستن بە ڕاپۆرتی هەڵسەنگاندنی کاریگەری ژینگەیی بە مەرجێك کەمترین کاریگەری نەرێنی لەسەر ژینگە دروست بـکەن, لە حوکمەکـانی ئەم ڕێنمـاییە بەدەردەکـرێن لە ڕووی سـنوردارییە شـوێنییەکان بەپێـی خەملاندنی دەسەڵاتی ژینگەیی.

مادده (١٢):
دەسەڵاتی ژینگەیی لە کاتی پێویست دەتوانێت ڕێژەی سەوزایی وەکو خـۆی جێبەجـێ بکـات، یـاخود لەبـڕی سـەوزکردن ئەژمـار بکـات بەمەرجێـک بە لایەنـی کەمەوە پرۆژەکـانی پـۆلینی (ا،ب) لە (٥٠٪) لە نـاو ڕووبەری پرۆژەکە بێت و بۆ پرۆژەکانی پۆلینی (ج) دەکرێت وەک خۆی یان وەک پرۆژەی لە بری سـەوزکردن مـامەڵەی لەگەڵدا بکرێت.

مادده (١٣):
دیوار یان سەربانی سەوزکراو لە کاتی دامەزراندنی پرۆژەکە بە ڕێژەی (٢٥٪) ڕووبەری سـەوزکراوی پـرۆژەکە ئەژمار دەکرێت.

مادده (١٤):
ئەنجومەنی دەستە بڕی هەژمارکردن و قەرەبووکردنەوەی لەبڕی سەوزکردن بەپێی جۆرو قەبارەی پرۆژەکـان دیاری دەکات و لەکاتی پێویستیشدا پێداچوونەوەی پێدەکات.

مادده (١٥):
دورییەکان کە لەم ڕێنماییەدا هاتووە لە سنوری دیواری دەرەوەی شوێنی چالاکی ئەژمار دەکرێـت لە سـنوری زەوی تەرخانکراو بۆ دامەزراندنی پرۆژەکە.

مادده (١٦):
بە دەستهێنانی ئەم مەرجـانەی لەم ڕێنمـاییەدا هـاتوون، جێگرەوە نـین بـۆ ئەو مەرجـانەی پێویسـتە لەکـاتی جێبەجێکردنی چالاکییەکاندا هەبن بە پێی هەر یاساو ڕێنماییەکی تر کەبەرکارن.

مادده (١٧):
دەسەڵاتی ژینگەیی دەتوانێ مەرجەکانی دووری هەڵاوێردن (إستثناء) بکات بۆ ئەو پرۆژانەی کە پێویسـتە لە ناوچەی پیشەسازی دابمەزرێن.

مادده (١٨):
سەبارەت بەو پرۆژانەی لەناوچە شاخاوییەکان ئەنجـام دەدرێـن، پێویسـتە کـار بە ٥٠٪ ی ئەو مـاوەو دووریـانە بکرێت کە لەم ڕێنماییەدا هاتووە, بۆ دیاریکردنی ناوچەی شاخاویش دەسەڵاتی ژینگەیی بڕیاری لەسەر دەدات.

مادده (١٩):

ڕەزامەندی ژینگەیی بە هەڵوەشاوە دادەنرێت لەکاتی هەر گۆڕانکارییەك لە نەخشە یان سایت پلان یاخود ڕووبەری پەسەندکراوی پرۆژە.

مادده (٢٠):

ڕێنمایی ژمارەی (١) ی ساڵی (٢٠١٣) کە لەلایەن دەستەی پاراستن و چاککردنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان دەرچووە هەڵدەوەشێتەوە.

مادده (٢١):

ئەم ڕێنماییە لە ڕۆژی بڵاوبوونەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) کاری پێدەکرێت.

ئەندازیار
عبدالرحمن صدیق
سەرۆکی دەستە

وەزارەتی دارایی و ئابووری

ژمارە: ١١١٠٧ لە ٢٠٢٢/٨/٢٨

بڕیاری گومرگی ژمارە (٥)ساڵی ٢٠٢٢

پاڵپشت بە ماددەکانی (١١٢,١٠٦,١٠٥,١٠٢,٨٣) لە یاسای گومرگی ژمارە (٢٣)ساڵی ١٩٨٤ی هەموارکراو ،وە بەپێی ئەو دەسەڵاتەی کە پێمان دراوە بڕیارماندا بە :

١- کردنەوەی یەک کۆگای تایبەت بە بەرهەمەکانی ئۆتۆمبێلی تویوتا لە هەرێمی کوردستان لە پارێزگای هەولێر قەزای (ناوەند) لەسەرپارچە زەوی ژمارە(٤٣/١ مستولی کەرتی ٤ی سێبیران) بەڕووبەری(٤٨) چل و هەشت دۆنم بۆ کۆگاکردنی بەرهەمەکانی ئۆتۆمبێلی تویوتا کە کۆمپانیای تویوتا عێراق / سەردار گروپ هاوردەی هەرێمی کوردستانی دەکات .

٢- کۆمپانیای (تویوتا عێراق/سەردار گروپ) هەڵدەستێت بە ئیدارەدانی کۆگاکە کە لە خاڵی(١)ی ئەم بڕیارەدا هاتووە.

٣- بەڕێوەبەرایەتی گشتی گومرگ هەڵدەستێت بە سەرپەرشتی کردن و چاودێری کردنی کۆگاکە .

٤- کۆمپانیای ناوبراو پابەند دەبێت بە پێدانی بڕی پارەی(جعالە) بەرێژەی (٠.٥%) (لە سەدا نیو) لە ڕەسمی گومرگی ئەو ئۆتۆمبێلانەی گومرگ دەکرێن .

٥- کۆمپانیای ناوبراو بڕی (٥٠,٠٠٠,٠٠٠)پەنجا ملیۆن دینار وەک(خطاب ضمان) پێشکەش بە گومرگ دەکات .

٦- کارکردنی ئەم کۆمپانیایەی بەپێی مەرجەکانی گرێبەستێک دەبێت کە لە نێوان بەڕێوەبەرایەتی گشتی گومرگ و کۆمپانیاکە ئەنجام دەدرێت و لەلایەن وەزیری دارایی و ئابووریەوە پەسەند دەکرێت .

٧- ئەم بڕیارە بە بەرواری بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) دەخرێتە بواری جێبەجێ کردنەوە .

ئاوات جەناب نوری
وەزیری دارایی و ئابووری

وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

بەیانی ژمارە (٣)ی ساڵی٢٠٢٢

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێمان دراوە لە ماددەی (٥)بڕگەی (٢)لە یاسایی وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو ژمارە (٦) ی ساڵی (٢٠١٠) بڕیارماندا بە :-

١- درێژکردنەوەی بڕیاری (٦١١) تایبەت بە ڕاست کردنەوەی هە ڵەکانی تسویە بۆ ماوەی (١)ساڵ .

٢- ئەم بەیانە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) کاری پێدەکرێت.

بێگەرد تاڵە بانی
وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

وەزارەتی تەندروستی

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێماندراوە لە ماددەی (٦) بڕگەی (٢) لە یاسای وەزارەتی تەندروستی ژمارە (١٥)ی ساڵی ٢٠٠٧ ، بڕیارماندابە:

بەیانی ژمارە (٥١)ی ساڵی ٢٠٢٢

- کردنەوەی (سەنتەری لالاف بۆ چاودێری چڕی هەناسەدان) لە نەخۆشخانەی فریاکەوتنی ڕۆژئاوا سەر بە بەڕێوەبەرایەتی گشتی تەندروستی هەولێر .
- ئەم بەیانە جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژی دەرچوونیەوە ٢٠٢٢/٧/٢٧.

بەیانی ژمارە (٥٢)ی ساڵی ٢٠٢٢

- کردنەوەی (هۆبەی پزیشکی دادوەری) لە بەڕێوەبەرایەتی تەندروستی چەمچەماڵ سەر بە بەڕێوەبەرایەتی گشتی تەندروستی سلێمانی .
- ئەم بەیانە جێبەجێ دەکرێت لە ڕۆژی دەرچوونیەوە ٢٠٢٢/٧/٢٨.

د.سامان حسین بەرزنجی
وەزیری تەندروستی

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

برلمان كوردستان . العراق

استناداً إلى حكم الفقرة (١) من المادة (٥٦) من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ المعدل والفقرة (أولاً) من المادة (٧٧) من النظام الداخلي لبرلمان كوردستان - العراق، بناءً على اقتراح مجلس القضاء وما عرضه العدد القانوني من أعضاء البرلمان، صادق برلمان كوردستان في جلسته الاعتيادية رقم (٧) بتأريخ ٢٠٢٢/٦/٢٢، على القانون الآتي:

القانون رقم (٥) لسنة ٢٠٢٢

قانون تعديل تطبيق قانون رعاية الأحداث رقم (٧٦) لسنة ١٩٨٣ المعدل

في إقليم كوردستان - العراق

المادة (١):

أولاً: يوقف العمل بالمادة (٣) والفقرة (أولاً) من المادة (٤٧) من القانون رقم (٧٦) لسنة ١٩٨٣ قانون رعاية الأحداث، في الإقليم.

ثانياً:يقصد بالمصطلحات والعبارات الآتية لأغراض أحكام هذا القانون المعاني المبينة إزائها:

١- **الحدث**: من أتم (١١) الحادية عشرة من عمره ولم يتم (١٨) الثامنة عشرة من عمره.

٢- **الطفل**: من لم يتم (١١) الحادية عشرة من عمره.

٣- **الصبي**: من أتم (١١) الحادية عشرة من عمره ولم يتم (١٥) الخامسة عشرة من عمره.

٤- **الفتى**: من أتم (١٥) الخامسة عشرة من عمره ولم يتم (١٨) الثامنة عشرة من عمره.

٥- **الأولياء**: الأب أو الأم أو الشخص الذي يرعى طفلاً أو صبياً، أو عهد إليه تربية أحدهما بقرار من المحكمة.

ثالثاً: كل من لم يتم (١١) الحادية عشرة من عمره عند ارتكابه جريمة، لاترفع عليه دعوى جزائية.

المادة (٢) :

يعدل تطبيق المادة (٥٤) من القانون وتقرأ على الوجه الآتي:-

تنعقد محكمة الأحداث برئاسة قاض من الصنف الثالث في الأقل، وعضوين أحدهما قانوني والآخر مختص بالعلوم ذات الصلة بالأحداث، ولهما خبرة لمدة لا تقل عن (٥) خمس سنوات، وتنظر المحكمة في الجنايات وتفصل بصفة تمييزية في قرارات قاضي التحقيق بموجب أحكام هذا القانون.

المادة (٣) :

يعدل تطبيق المادة (٧٦) من القانون، وتقرأ على الوجه الآتي:-

أولاً: إذا ارتكب الصبي جريمة معاقب عليها بالسجن مدة لا تزيد على (١٠) عشر سنوات، فعلى محكمة الأحداث أن تحكم عليه بأحد التدابير الآتية بدلاً من العقوبة المقررة لها قانوناً:-

١- تسليمه إلى وليه أو أحد أقاربه مدة لا تقل عن (١) سنة واحدة ولا تزيد على (٣) ثلاث سنوات، بموجب تعهد مالي تقدره المحكمة بما يتناسب مع حالته المالية، ليقوم بتنفيذ ما تقرره المحكمة من توصيات لضمان حسن تربيته وسلوكه وعدم ارتكابه جريمة أخرى.
٢- وضعه تحت مراقبة السلوك بموجب أحكام هذا القانون.
٣- إيداعه في مدرسة تأهيل الصبيان مدة لا تقل عن (٦) ستة أشهر ولا تزيد على (٥) خمس سنوات.

ثانياً: إذا ارتكب الصبي جريمة معاقب عليها بالسجن مدة تزيد على (١٠) عشر سنوات، فعلى محكمة الأحداث أن تحكم عليه، بدلاً من العقوبة المقررة لها قانوناً، بإيداعه في مدرسة تأهيل الصبيان مدة لا تقل عن (٣) ثلاث سنوات ولا تزيد على (٥) خمس سنوات.

ثالثاً: إذا ارتكب الصبي جريمة معاقب عليها بالإعدام، فعلى محكمة الأحداث أن تحكم عليه، بدلاً من العقوبة المقررة لها قانوناً، بإيداعه في مدرسة تأهيل الصبيان مدة لا تقل عن (٥) خمس سنوات ولا تزيد على (١٠) عشر سنوات.

المادة (٤) :

يعدل تطبيق المادة (٧٧) من القانون، وتقرأ على الوجه الآتي:-

أولاً: إذا ارتكب الفتى جريمة معاقب عليها بالسجن المؤقت، فعلى محكمة الأحداث أن تحكم عليه، بدلاً من العقوبة المقررة لها قانوناً، بإيداعه في مدرسة تأهيل الفتيان مدة لا تقل عن (٣) ثلاث سنوات ولا تزيد على (٧) سبع سنوات.

ثانياً: إذا ارتكب الفتى جريمة معاقب عليها بالسجن المؤبد، فعلى محكمة الأحداث أن تحكم عليه، بدلاً من العقوبة المقررة لها قانوناً، بإيداعه في مدرسة تأهيل الفتيان مدة لا تقل عن (٤) أربع سنوات ولا تزيد على (٧) سبع سنوات.

ثالثاً: إذا ارتكب الفتى جريمة معاقب عليها بالإعدام، فعلى محكمة الأحداث أن تحكم عليه، بدلاً من العقوبة المقررة لها قانوناً، بإيداعه في مدرسة تأهيل الفتيان مدة لا تقل عن (٥) خمس سنوات ولا تزيد على (١٥) خمس عشرة سنة.

المادة (٥) :

يعدل تطبيق المادة (٨٠) من القانون، وتقرأ على الوجه الآتي:-

أولاً: لمحكمة الأحداث عند الحكم على الحدث في جناية أو جنحة بتدبير سالب للحرية مدة لا تزيد على (١) سنة، أن تقرر إيقاف تنفيذ هذا التدبير مدة (٢) سنتين تبدأ من تأريخ الحكم، إذا رأت من أخلاق الحدث وتقرير دراسة الشخصية وظروف الجريمة ما يبعث على الاعتقاد بأنه لن يرتكب جريمة جديدة، وذلك بعد الزام وليه أو أحد أقاربه بتقديم تعهد بحسن تربيته وتهذيبه خلال مدة الأيقاف، وإيداع مبلغ في صندوق المحكمة، تقدره المحكمة بما يتناسب مع حالته المالية، مع مراعات أحكام المواد (١٤٧) و(١٤٨) و(١٤٩) من قانون العقوبات العراقي رقم (١١١) لسنة ١٩٦٩.

ثانياً: إذا أتم الحدث (١٨) الثامنة عشرة من عمره خلال الحكم عليه في جناية أو جنحة بتدبير سالب للحرية مدة لا تزيد على (١) سنة، فلمحكمة الأحداث أن تقرر إيقاف هذا التدبير، مع مراعاة أحكام المواد (١١٨) و(١٤٥) و(١٤٦) و(١٤٧) و(١٤٨) و(١٤٩) من قانون العقوبات العراقي رقم (١١١) لسنة ١٩٦٩.

المادة (٦) :

يلغى القانون رقم (١٤) لسنة ٢٠٠١، قانون تحديد السن الجنائي في إقليم كوردستان.

المادة (٧) :

لا يعمل بنص أي قانون أو قرار يتعارض وأحكام هذا القانون.

المادة (٨) :

على الجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

المادة (٩) :

ينفذ هذا القانون من تأريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

الأسباب الموجبة

بغية منح سلطة أوسع لمحكمة الأحداث في اختيار تدابير أكثر تنوعاً بما لايؤدي إلى إبعاد الحدث عن أسرته، ولغرض التفريق بين مسؤولية الصبي والفتى، شرع هذا القانون.

يعد القانون صادراً بانقضاء المدة القانونية لإصداره بموجب حكم البند (٢) من الفقرة (أولاً) من المادة (١٠) من قانون رئاسة إقليم كوردستان - العراق رقم (١) لسنة ٢٠٠٥ المعدل والفقرة (عاشراً) من المادة (١٨) من النظام الداخلي لبرلمان كوردستان - العراق.